

FORMULARZ INTERPELACJI/ZAPYTANIA*

Złożona w dniu: 14-02-2023 r.

przez Radną: Małgorzata Gośniowska-Kola

w sprawie: **zabezpieczenia finansowego w budżecie WL na 2023 dot. przegranego procesu sądowego dot. nieruchomości w Czerwieńsku na kwotę ponad 800 tys. Zł**

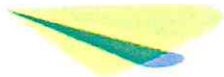
Treść interpelacji/zapytania:

W nawiązaniu do Protokołu z posiedzenia Komisji Rolnictwa nr 9-2022 proszę o szczegółowe wyjaśnienie dot. przegranego procesu sądowego,

- wskazanie kwot należności do zapłaty,
- uzasadnienia wydanego przez Sąd,
- wskazanie pozycji zabezpieczenia wydatku w uchwale budżetowej WL na 2023,
- opis postępowania - przywracania stanu nieruchomości,

Małgorzata Gośniowska-Kola

*skreślić niewłaściwe

Lubuskie

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubuskiego

ul. Podgórna 7
85-057 Zielona Góra
tel. +48/68/456 52 00 fax: +48/68/456 52 96
www.lubuskie.pl

Zielona Góra, 24 lutego 2023 r.

**Pani
Małgorzata Gośniowska-Kola
Radna Województwa Lubuskiego**

Szanowny Pani Radna,

odpowiadając na zapytanie złożone w dniu 14 lutego 2023 r. w sprawie zabezpieczenia finansowego w budżecie Województwa Lubuskiego na 2023 rok dotyczącego procesu sądowego dot. nieruchomości w Czerwieńsku ul. Zielonogórska 47, na kwotę ponad 800 000,00 zł informuję, że na realizację zadania pn. "Przywrócenie zgodnego z prawem stanu nieruchomości budynkowej położonej w Czerwieńsku przy ul. Zielonogórskiej 47" zostały zabezpieczone środki finansowe na 2023 rok uchwałą nr XLIX/701/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie uchwały budżetowej Województwa Lubuskiego na 2023 rok. Środki są uwzględnione w zał. nr 2 - wydatki budżetu Województwa Lubuskiego na 2023 rok do wskazanej uchwały tj. w dziale 010 - Rolnictwo i łowiectwo, rozdziale 01095 - Pozostała działalność, paragraf 6050 - Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych, w kwocie 866.140,00 zł.

Ponadto zadanie zostało uwzględnione w uchwale nr XLIX/702/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 roku w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Lubuskiego na lata 2023-2041 w zał. nr 2 - Wykaz przedsięwzięć do WPF pod pozycją 1.3.2.23. Przewidywany okres realizacji zadania to lata 2022-2023. Łączne nakłady finansowe na realizację zadania zostały zaplanowane na kwotę 944.860,00 zł.

Dotychczas nie wydatkowano środków, ale została zawarta w dniu 5 stycznia 2023 r. umowa na kwotę brutto 61.377,00 zł na pełnienie funkcji Inżyniera Kontraktu dla zadania "Wykonanie odwodnienia liniowego, hydroizolacji i remont pomieszczeń przyziemia budynku przy ul. Zielonogórskiej 47 w Czerwieńsku".

W załączeniu przedkładam dokumenty potwierdzające powyższe informacje.

Z poważaniem
z up. Marszałka Województwa

Wojciech Kozieja
Dyrektor Departamentu
Departament Rolnictwa, Zasobów
Naturalnych, Rybactwa i Rozwoju Wsi
[podpisano certyfikowanym podpisem elektronicznym]

Załączniki:

1. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze I Wydział Cywilny- Wyrok z dnia 29 stycznia 2020 r., Sygn. akt I C 85/16
2. Sąd Okręgowy w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej- Wyrok z dnia 7 lipca 2022 r., Sygn. akt I ACa375/20
3. Kancelaria Radcy Prawnego Marcel Gudzowski Zielona Góra- Informacja dotycząca sprawy z dnia 22 września 2020 r.
4. Załącznik Nr 2 do uchwały nr XLIX/701/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r.
5. Opis postępowania dot. przywrócenia stanu nieruchomości

Sygn. akt IC 85/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia: 29 stycznia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : Sędzia Beata Reichert

Protokolant : Natalia Rabcewicz

Po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2020 roku w Zielonej Górze

sprawy z powództwa Jacka [REDACTED] i Mariusza [REDACTED]
**przeciwko Województwu Lubuskiemu - Marszałkowi Województwa Lubuskiego,
Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze
o przywrócenie stanu zgodnego z prawem, zaniechanie naruszeń i zapłatę**

1. zobowiązuje pozwanego Województwo Lubuskie - Marszałka Województwa Lubuskiego, Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze do zaniechania naruszenia własności nieruchomości budynkowej stanowiącej własność powodów Jacka [REDACTED] i Mariusza [REDACTED] położonej w Czerwieńsku przy ul. Zielonogórskiej 47, działki gruntu nr 742/1, 742/3, 741/2, 741/3, dla której Sąd Rejonowy w Zielonej Górze prowadzi księgę wieczystą ZG1E/00046566/5, przez zalewanie i podtapianie wodą opisaną nieruchomości;
2. zobowiązuje pozwanego Województwo Lubuskie - Marszałka Województwa Lubuskiego, Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze do przywrócenia zgodnego z prawem stanu nieruchomości budynkowej położonej w Czerwieńsku przy ul. Zielonogórskiej 47, działki gruntu nr 742/1, 742/3, 741/2, 741/3, dla której Sąd Rejonowy w Zielonej Górze prowadzi księgę

wieczystą ZG1E/00046566/5, w terminie 18 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku poprzez zrealizowanie zgodnie z przepisami prawa następujących prac:

- a) wykonania odwodnienia poziomego poprzez ułożenie rurociągu drenarskiego z rur drenarskich obejmującego dwie nitki wraz z pracami budowlanymi towarzyszącymi:
 - rozbiórki istniejącej drogi betonowej i jej odtworzeniem,
 - wykonania wykopu szerokoprzestrzennego przy budynku,
 - wykonania wykopu pod kanalizację,
- b) wykonania przepony iniekcyjnej po obwodzie ścian budynku nr 3 w dolnej ich części przy posadzce,
- c) wykonania izolacji przeciwwodnej na posadzce z warstwą posadzkową w budynku nr 3,
- d) wykonania izolacji przeciwwodnej typu ciężkiego na ścianie zewnętrznej od strony cieku wodnego budynku nr 3,
- e) przywrócenie pomieszczeń piwnicy budynku nr 3 na działce gruntu nr 741/3 do właściwego stanu technicznego poprzez skucie i zastosowanie nowych tynków

na całej powierzchni ścian i sufitu, a następnie:

- zastosowanie na sufitach tynków cementowo-wapiennych,
 - zastosowanie na ścianach tynków renowacyjnych w technologii Remmers;
3. zasądza od pozwanego Województwa Lubuskiego - Marszałka Województwa Lubuskiego, Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze na rzecz powodów kwotę 54.944 zł (pięćdziesiąt cztery tysiące dziewięćset czterdzieści cztery złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 maja 2016 r.;
 4. oddała powództwo w pozostałym zakresie;
 5. zasądza od pozwanego Województwa Lubuskiego - Marszałka Województwa Lubuskiego, Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze na rzecz powodów Jacka [REDACTED] i Mariusza [REDACTED] solidarnie kwotę 40.040,55 zł (czterdzieści tysięcy czterdzieści złotych 55/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I ACa 375/20

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 7 lipca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Gulczyńska

Protokolant: sekr. sąd. Ewelina Frąckowiak

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2022 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Jacka** [redacted] **Mariusza** [redacted]

przeciwko **Województwu Lubuskiemu, Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody
Polskie w Warszawie**

o przywrócenie stanu zgodnego z prawem, zaniechaniu naruszeń i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Województwa Lubuskiego

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 29 stycznia 2020 r. sygn. akt I C 85/16

I odrzuca apelację co do punktu 4 zaskarżonego wyroku;

**II zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że powództwo o zaniechanie
naruszeń oddala;**

III w pozostałej części oddala apelację;

**IV zasądza od pozwanego Województwa Lubuskiego na rzecz powodów 8.100 zł
tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Małgorzata Gulczyńska

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy:

1. zobowiązał pozwanego Województwo Lubuskie – Marszałka Województwa Lubuskiego, Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze do zaniechania naruszenia własności nieruchomości budynkowej stanowiącej własność powodów Jacka [REDAKTED] i Mariusza [REDAKTED] położonej w Czerwieńsku przy ul. Zielonogórskiej 47, działki gruntu nr 742/1, 742/3, 741/2, 741/3, dla której Sąd Rejonowy w Zielonej Górze prowadzi księgę wieczystą ZG1E/00046566/5, przez zalewanie i podtapianie wodą;

2. zobowiązał pozwanego do przywrócenia zgodnego z prawem stanu opisanej wyżej nieruchomości w terminie 18 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku poprzez zrealizowanie zgodnie z przepisami prawa następujących prac:

a) wykonania odwodnienia poziomego poprzez ułożenie rurociągu drenarskiego z rur drenarskich obejmującego dwie nitki wraz z pracami budowlanymi towarzyszącymi:

- rozbiórki istniejącej drogi betonowej i jej odtworzeniem,
- wykonania wykopu szerokoprzestrzennego przy budynku,
- wykonania wykopu pod kanalizację,

b) wykonania przepony iniekcyjnej po obwodzie ścian budynku nr 3 w dolnej ich części przy posadzce,

c) wykonania izolacji przeciwwodnej na posadzce z warstwą posadzkową w budynku nr 3,

d) wykonania izolacji przeciwwodnej typu ciężkiego na ścianie zewnętrznej od strony cieku wodnego budynku nr 3,

e) przywrócenia pomieszczeń piwnicy budynku nr 3 na działce gruntu nr 741/3 do właściwego stanu technicznego poprzez skucie i zastosowanie nowych tynków na całej powierzchni ścian i sufitu, a następnie:

- zastosowanie na sufitach tynków cementowo-wapiennych,
- zastosowanie na ścianach tynków renowacyjnych w technologii Remmers;

3. zasądził od pozwanego na rzecz powodów 54.944 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 maja 2016 r.;

4. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

5. zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 40.040,55 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i rozważania.

Jacek [REDAKTED] i Mariusz [REDAKTED] są właścicielami nieruchomości położonej w Czerwieńsku przy ul. Zielonogórskiej 47, stanowiącej działki gruntu nr 742/1, 742/3, 741/2, 741/3 nr KW ZG1E/00046566/5. Nieruchomość od 1 lutego 2000 r. do 28 lutego 2014 r. była wynajmowana spółce Jorge. Znajduje się na niej budynek magazynowy, w którym przechowywano materiały pirotechniczne, stanowiące własność spółki Jorge sp. z o.o. oraz Jorge Fireworks sp. z o.o. sp. k. Rygorystyczna regulacja w zakresie składowania materiałów wybuchowych nie pozwala na prowadzenie w sąsiedztwie innej działalności gospodarczej.

Decyzją z 12 września 2006 r. Burmistrz Miasta Czerwieńsk wyraził zgodę na realizację inwestycji „Zbiorniki małej retencji wodnej, Gm. Czerwieńsk zbiornik Strużyna i zbiornik Czerwieńsk” w bezpośrednim sąsiedztwie nieruchomości powodów.

Zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach z 27 września 2009 r. należało wykonać w sąsiedztwie zbiorników, w tym w sąsiedztwie firmy Jorge, piezometry w celu monitorowania poziomu wody gruntowej oraz poziomu wody po spiętrzeniu. Decyzja nakładała też obowiązek kontroli zgodności realizowanej inwestycji z zatwierdzoną dokumentacją budowlaną oraz kontroli prowadzenia robót budowlanych z uwzględnieniem minimalizacji negatywnego wpływu budowy na otoczenie.

Stosownie do decyzji Starosty Zielonogórskiego z 9 lipca 2009 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na budowę, pod warunkiem m.in. rozbiórki urządzeń piętrzących i umocnień – zapory ziemnej, budowli upustowej, muru oporowego, przepustu na rowie przydrożnym.

Na mocy decyzji Starosty Zielonogórskiego nr 108/09 z 4 września 2009 r. zatwierdzono projekt budowlany inwestycji i udzielono pozwolenia na budowę, pod warunkiem m.in. rozbiórki istniejących obiektów budowlanych, nieprzewidzianych do dalszego użytkowania.

Po powzięciu informacji o planowanej inwestycji, powodowie i spółka Fireworks zwrócili się do Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych o zapewnienie gwarancji bezpieczeństwa przed ewentualnym zalaniem budynków znajdujących się w sąsiedztwie inwestycji. Pozwany nie ustosunkował się do pism powodów.

Inwestycja „Zbiorniki małej retencji wodnej, Gm. Czerwieńsk zbiornik Strużyna i zbiornik Czerwieńsk” została zrealizowana.

W dniu 19 marca 2012 r. na skutek spiętrzenia wody w górnym zbiorniku retencyjnym, nastąpił przeciek wody do piwnicy budynku magazynowego, zalewając 80 m² posadzki piwnicy na około 5 cm. Pismem z 19 marca 2012 r. powodowie zawiadomili o zalaniu Dyrektora Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych.

W dniu 9 sierpnia 2012 r. nastąpiło drugie zalanie nieruchomości powodów. W wyniku zalania budynku nastąpiło bezpośrednie podtopienie kartonów ze sztucznymi ogniami. W dniu 10 sierpnia 2012 r. spółka Jorge poinformowała Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych o podtopieniu nieruchomości, wskazując, że przyczyną zalania jest mała przepustowość przewodów mostowych, przez które przepływa woda ze zbiornika górnego.

W reakcji na to pismo przedstawiciele zarządu melioracji i urzędzeń wodnych dokonali oględzin nieruchomości, w trakcie których widzieli wodę pod posadzką budynku. Nie sporządzono jednak protokołu oględzin ani notatki urzędowej z oględzin miejsca zalania. Zarząd Melioracji w żaden sposób nie odniósł się do problemu zalania nieruchomości powodów.

W wyniku dwukrotnego zalania dolnej kondygnacji nieruchomości powodów nastąpiło zawilgocenie posadzki i ścian. Poziom wody w otworze wywierconym w piwnicy zalanego magazynu sięgał posadzki. Powodował jej wilgotność i stopniowe niszczenie fundamentów. Po zalaniu budynku, powodowie nie mogli korzystać z nieruchomości zgodnie z jej pierwotnym przeznaczeniem.

Po drugim zalaniu Jorge sp. z o. o. i Jorge Fireworks sp. z o. o. sp. k. zrezygnowały z przechowywania materiałów wybuchowych w pomieszczeniu powodów.

Od 1 marca 2014 r. powodowie wynajęli nieruchomość spółce Jorge Fireworks, wyłączając z umowy podtopioną część nieruchomości (piwnicę o pow. 636 m²) z uwagi na jej zły stan techniczny i zawilgocenie. Stawka czynszu ustalona dla najemcy wynosiła najpierw 12 zł za 1m², a potem 19,08 zł za 1m².

Zgodnie z opinią wykonaną w maju 2015 r. na zlecenie powodów przez Biuro Projektów Inżynierii Środowiska Ireneusz Laks, podtopienie i zawilgocenie nieruchomości było bezpośrednim następstwem przebudowy zbiornika Strużyna. Powodowie zapłacili za wydanie ww. opinii 20.000 zł.

Pomimo podtapiania nieruchomości i zaistniałych w wyniku zalania szkód, pozwany nie podjął żadnych działań naprawczych w celu usunięcia negatywnego oddziaływania zrealizowanej inwestycji wodnej na nieruchomość powodów.

Trwałe podtopienie fundamentów budynku powodów zostało spowodowane przez podniesienie się poziomu wód gruntowych w podłożu pod budynkiem. Główną przyczyną piętrzenia wód gruntowych był wzrost poziomu dolnej wody zbiornika Strużyna o około 1 m na skutek wybudowania zbiornika Czerwieńsk, w którym normalny poziom piętrzenia jest utrzymywany na rzędnej 55,15 m n.p.m. Przy normalnych warunkach hydrologicznych poziom wody gruntowej pod budynkiem leży trwale powyżej poziomu posadowienia fundamentów obiektu, ale utrzymuje się poniżej poziomu posadzki w podpiwniczonej części budynku. W nadzwyczajnych sytuacjach hydrologicznych poziom wody w obu zbiornikach ulega krótkotrwałym wzrostom, w związku z czym mogło dochodzić do krótkookresowych zalań piwnicy budynku.

Obecnie, po podniesieniu się zwierciadła wody gruntowej powyżej poziomu posadowienia budynku, jego fundamenty znajdują się trwale w wodzie, co powoduje podsiąk kapilarny wody w ścianach piwnicznych i ich stałe zawilgocenie, a w konsekwencji niszczenie zaprawy murarskiej oraz zewnętrznych i wewnętrznych tynków ścian budynku. Zawilgocone i zagrzybione ściany piwnic budynku z łuszczącym się i miejscami całkowicie odpadającym tynkiem uniemożliwiają wykorzystywania piwnic do prowadzenia działalności gospodarczej. Stan techniczny fundamentów obiektu nie zagraża stateczności konstrukcji.

Warunkiem przeciwdziałania dalszej degradacji ścian piwnicznych oraz elewacji zewnętrznej jest obniżenie poziomu wody gruntowej poniżej poziomu posadowienia obiektu (do rzędnej poniżej 55,50 m n.p.m.). Obniżenie poziomu wody gruntowej jest możliwe poprzez wybudowanie drenażu poziomego pomiędzy zbiornikiem Strużyna, a budynkiem lub przez wykonanie systemu odwodnienia pionowego w postaci kilku studni zlokalizowanych pomiędzy zbiornikiem a budynkiem, z których odpompowywana byłaby woda przy pomocy pomp głębinowych. Skuteczność obu rozwiązań odwodnienia jest porównywalna. W obu przypadkach wymagane byłoby wykonanie odpowiednich projektów technicznych, z odpowiednimi obliczeniami hydraulicznymi, wraz z przeprowadzeniem analizy techniczno-ekonomicznej. Jednakże dla właścicieli nieruchomości korzystniejsze jest wykonanie drenażu, który nie wymaga ponoszenia stałych kosztów energii elektrycznej niezbędnej do pracy pomp i okresowej konserwacji systemu odwadniającego.

W wyniku podtopienia właściciele nieruchomości ponoszą szkodę polegającą na niemożności czerpania korzyści z wynajmowania obiektu, ponadto prawdopodobnie będą musieli ponieść koszty wykonania systemu odwadniającego, chroniącego budynek przed podtopieniem oraz koszty remontu samego budynku.

W celu przystąpienia do realizacji prac związanych z wykonaniem drenażu na nieruchomości powodów, konieczne jest:

1) sporządzenie projektu prac hydrogeologicznych – koszt ich wykonania to 4.000 zł, a planowany czas wykonania z zatwierdzeniem to okres do 2 miesięcy;

2) sporządzenie dokumentacji geologiczno-inżynierskiej – koszt badań i dokumentacji to 8.000 zł, czas wykonania z zatwierdzeniem to okres do 2 miesięcy;

3) sporządzenie projektu drenażu – koszt projektu to 12.000 zł, a czas wykonania to okres do 2 miesięcy;

4) opracowanie operatu wodno-prawnego, którego koszt to 8.000 zł, a czas wykonania to okres do 2 miesięcy;

5) pozwolenie wodnoprawne, które wydawane jest w drodze decyzji administracyjnej, za opłatą administracyjną 217 zł, a czas wydania decyzji to okres do 2 miesięcy;

6) zgłoszenie zamiaru przystąpienia do prac budowlanych nie wymaga uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę, a czas wydania decyzji to okres do jednego miesiąca.

Okres przygotowania dokumentacji projektowej oraz otrzymanie odpowiednich decyzji może wynieść maksymalnie do 11 miesięcy, może być krótszy w przypadku sprawnego i szybkiego działania urzędów.

Szacowany koszt przygotowania dokumentacji projektowej wraz z uzgodnieniami i decyzjami to 32.217 zł. Wartość prac budowlanych związanych z wykonaniem drenażu poziomego opaskowego wyliczona jako średnia wartość rynkowa wynosi 186.078,35 zł. Łączny koszt inwestycji to kwota 218.295,35 zł (z VAT).

Budynek powodów i jego izolacje były projektowane przy występowaniu innych warunków gruntowych – na budynek oddziaływała wilgoć gruntowa, a nie woda. Każda skuteczna izolacja przeciwwodna musi mieć charakter systemowy i kompleksowy. Sam drenaż „odsunie” wodę od budynku, ale nie na tyle aby „odizolować” całkowicie budynek od wody. W skrajnych przypadkach przy podniesieniu się lustra wody w cieku, woda z drenażu może nie zostać odebrana i napłynie na budynek powodując jego podtopienia. Dlatego poza wykonaniem drenażu należy:

- wykonać przepone iniekcyjną po obwodzie ścian w dolnej ich części przy posadzce tak, aby odciąć wilgoć przedostającą się z fundamentów,

- wykonać izolację przeciwwodną na posadzce z ochronną, dociskową warstwą posadzkową tak, aby wykonana przepona iniekcyjna wraz z izolacją posadzki odcinały budynek od wody,

- na ścianie zewnętrznej od strony cieku wodnego wykonać izolację przeciwwodną typu ciężkiego.

Łączny koszt prac związanych z wykonaniem izolacji przeciwwodnych wynosi 160.862,99 zł.

Woda podtapiająca i zalewająca piwnice uszkodziła tynki wewnętrzne ścian i sufitu w piwnicy, praktycznie uniemożliwiając korzystanie z tego pomieszczenia, jako powierzchni magazynowej. W odniesieniu do pozostałych elementów budynku wilgoć nie wpłynęła na pogorszenie ich stanu technicznego.

W celu przywrócenia pomieszczenia piwnicy do właściwego stanu technicznego konieczne jest skucie i wykonanie nowych tynków na całej powierzchni ścian i sufitu. Z uwagi na znaczne zawilgocenie ścian, jedynym możliwym rozwiązaniem jest zastosowanie na ścianach tynków renowacyjnych, które umożliwią osuszanie ścian i zmagazynują sól migrującą ze ściany. Zastosowanie jakichkolwiek innych tynków spowoduje ich pęcznienie odpadanie wskutek migracji soli. Na sufitach można wykonać zwykły tynk cementowo-wapienny. Koszt wykonania nowych tynków w piwnicy wynosi 121.192,36 zł.

Utracony przez powodów czynsz najmu z zalanej części budynku wynosi 1.664 zł miesięcznie (3,66 zł/m²), z uwzględnieniem cen z 2014 r. i według stanu pomieszczeń z okresu bezpośrednio poprzedzającego czas pierwszych podtopień i zagrożeń podtopieniami (marzec 2014).

Powodowie w dniu 11 lutego 2015 r. skierowali do Sądu Rejonowego w Zielonej Górze zawezwanie do próby ugodowej, jednak ostatecznie nie doprowadziło to do zawarcia ugody z pozwany.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne w przeważającej części. Jako podstawę materialnoprawną sporu wskazał przepisy art. 144 k.c. w zw. z art. 222 k.c., art. 416 k.c. w zw. z art. 430 k.c., w zw. z art. 75 ust. 1 i 11 ust. 1 pkt. 4 prawa wodnego i w zw. z art. 189 k.p.c.

Sąd nie podzielił stanowiska pozwanego, jakoby wydanie orzeczenia w zakresie żądania zaprzestania naruszenia własności powodów i usunięcia skutków naruszenia miałyby być niedopuszczalne z przyczyn kolizji kompetencji sądu cywilnego i organu

administracji publicznej. Przyczyną powstania szkody jest niewykonywanie przez pozwanego warunków, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym i decyzji środowiskowej. Okoliczności te zaś doprowadziły do powstania immisji, oddziałujących na nieruchomości powodów (podtapianie lokalu). Sąd uznał za niedopuszczalne nałożenie na stronę obowiązku, który decydowałoby o sposobie wykonywania pozwolenia wodnoprawnego, możliwe jest jednak zakazanie działania sprzecznego z jego treścią i jednocześnie powodującego immisje.

Reżim postępowania administracyjnego związanego z przyznaniem pozwolenia wodnoprawnego nie obejmuje nakazu zaniechania naruszeń prawa i stosunków sąsiedzkich, a tego właśnie dotyczyło się roszczenie powodów w punkcie I petitum pozwu. W praktyce oznacza to zatem, że wyłączone z kognicji sądu cywilnego jest orzekanie w przedmiocie dotyczącym piętrenia wody, czy wykonywania działalności, na której realizowanie została udzielona decyzja administracyjna, jednocześnie jednak, roszczenie przewidziane w art. 144 w zw. z art. 222 § 2 k.c. pozwala w ramach procedury cywilnej na nałożenie na właściciela nieruchomości, z której pochodzą negatywne oddziaływania, nie tylko obowiązku całkowitego zaprzestania działań stanowiących źródło immisji, ale także nałożenia na niego takich obowiązków, które doprowadzą do przywrócenia zakłóceń do granic „przeciętnej miary”, a więc dozwolonego negatywnego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2002 r. w sprawie V CKN 1021/00). Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że sąd cywilny jest uprawniony do nałożenia na właściciela nieruchomości, z której pochodzą immisje, obowiązków mających na celu ustalenie korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z prawem, niezależnie od kompetencji organów administracji publicznej, związanych z nadzorem nad prowadzoną działalnością regulowaną.

Także uwzględnienie żądania powodów co do sposobu przywrócenia zakłóceń wywoływanych przez pozwanego do granic „przeciętnej miary”, dotyczące wybudowania drenażu i niezbędnych urządzeń oraz budowli zapobiegających zalewaniu nieruchomości, pozostaje w kompetencji sądu cywilnego. Uczynienie zadość temu żądaniu nie wpływa bowiem na wykonywaną przez pozwanego działalność, a tylko zabezpiecza nieruchomość i interesy prawne powodów, związane z niewłaściwym wykonywaniem przyznanych przez prawo administracyjne uprawnień.

Za niezasadny Sąd pierwszej instancji uznał zarzut niedopuszczalności drogi sądowej. Wg pozwanego, stosownie do art. 186 ust. 3 prawa wodnego, ustalenie wysokości odszkodowania musi być poprzedzone postępowaniem administracyjnym i wydaniem stosownej decyzji przez organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego, a jeżeli szkoda nie jest następstwem pozwolenia wodnoprawnego, przez właściwego marszałka województwa. W zakresie ustalenia wysokości odszkodowania, tylko te organy bowiem są właściwe do procedowania. Sąd podzielił interpretację art. 185 ust. 1 zw. z art. 186-188 prawa wodnego przyjętą przez Sąd Najwyższy w wyroku z 18 marca 2005 r., II CK 559/04, a następnie w wyroku z 14 czerwca 2014 r., I CSK 501/13 i uznał, że art. 185 ust. 1 prawa wodnego wprowadza szczególny tryb postępowania odszkodowawczego jedynie w odniesieniu do szkód, o których mowa w prawie wodnym. Przepisy art. 186-188 i zawarte w nich ograniczenia nie mają natomiast zastosowania do szkód wyrządzonych czynem niedozwolonym, które są przedmiotem niniejszego postępowania. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, że dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o roszczenie odszkodowawcze za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym (art. 415 k.c., art. 416 k.c.), polegającym na niewypełnieniu warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym i decyzji środowiskowej, a przez to dokonaniu zmiany stanu wody na gruncie. Z przepisu art. 186 § 1 prawa wodnego wynika, że konieczność wyczerpania trybu administracyjnego warunkującego drogę sądową dotyczy szkód wyraźnie określonych w tej

ustawie, innych niż art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 prawa wodnego. Literalne brzmienie art. 186 § 1 ust. 3 oznaczałoby, że szkody określone w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 są dochodzone jedynie w trybie administracyjnym. Dyskusyjne było w orzecznictwie, czy prawo wodne reguluje w sposób wyczerpujący kwestię odszkodowania za każdą szkodę wywołaną przez każdą zmianą stanu wody na gruncie. Sąd Najwyższy uznawał w przeszłości, że szkodą w rozumieniu prawa wodnego jest każda szkoda spowodowana przez właściciela gruntu na skutek zmiany stanu wody na gruncie, a więc także wywołaną czynem niedozwolonym (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2004 r., III CZP 27/04, OSNC 2005 nr 7-8, poz. 119, str. 50). Z przepisu art. 29 ust. 3 prawa wodnego wynika jednak jedynie, że przysługuje droga administracyjna dla dochodzenia roszczeń związanych z przywróceniem stanu zgodnego z prawem. Naruszenie przez właściciela nieruchomości stosunków wodnych powodujących szkodę na gruntach sąsiednich rodzi na tej podstawie skutek w postaci nałożenia sankcji nakazu przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania urządzeń zapobiegających powstawaniu szkody, przewidzianych w art. 29 ust. 3 ustawy Prawo wodne. Ta regulacja nie odnosi się do dochodzenia odszkodowania za szkody spowodowane czynem niedozwolonym, stąd kategoryczność tezy wyrażonej w powoływanej wyżej uchwale z 4 czerwca 2004 r. słusznie została poddana krytyce w nowszym postanowieniu Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2014 r., I CSK 501/13 (OSNC 2015, nr 5, poz. 62). Przy domniemaniu drogi procesu cywilnego inny tryb dochodzenia roszczeń, choćby czasowy, musiałby być wyraźnie wskazany, a takiego wskazania brak. Trudno też przyjąć racjonalność ograniczenia zakresu dochodzenia roszczeń wynikających z art. 186 ust. 2 prawa wodnego oraz skrócenie terminu przedawnienia roszczeń z art. 188 ust. 2 w odniesieniu do szkód wynikających z czynów niedozwolonych, a w ocenie Sądu pierwszej instancji niewątpliwie z takim mieliśmy do czynienia w przedmiotowej sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego, wbrew twierdzeniom pozwanego, w niniejszej sprawie nie można było przyjąć odpowiedzialności Skarbu Państwa jako właściciela wód. Zadania z zakresu administracji rządowej, zlecone ustawowo jednostce samorządu terytorialnego, stają się zadaniami samorządowymi i wykonywane są przez nią we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność. Skoro więc w art. 11 ust. 1 pkt 4 prawa wodnego uregulowane zostało, że prawa właścicielskie w zakresie wód śródlądowych wykonuje Marszałek Województwa jako zadanie z zakresu administracji rządowej, wykonywanej przez samorząd województwa, to są to zadania zlecone, które samorząd wykonuje we własnym imieniu. Zwolennicy tego poglądu powołują się na przepis art. 6 ustawy o samorządzie województwa, zgodnie z którym, samorząd wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Wedle tego stanowiska stroną postępowania sądowego powinna być więc jednostka samorządu (a więc Województwo Lubuskie, jak słusznie podawali powodowie). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 11 września 2003 r., III CKN 437/01 (OSNC 2004, nr 10, poz. 166), przepis art. 66 ust. 1 ustawy z 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw, dotyczy wyłącznie sfery procesowej, nie rozstrzyga zagadnienia odpowiedzialności za wykonywanie zadań zleconych z zakresu administracji publicznej przez jednostkę samorządu terytorialnego, w sferze prawa materialnego. Art. 66 f.a.p. nie stanowi zatem materialnej podstawy do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności materialnej za wykonywanie przez jednostki samorządu terytorialnego zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Jest to przepis procesowy, który zaktualizuje się o tyle, o ile istnieje norma prawa materialnego pozwalająca na jego zastosowanie (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z 21 grudnia 2011 r. sygnatura akt II SA/BK 782/2011, k. 189-192; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 1 marca 2013 r. sygnatura akt I ACa 33/2013, k. 193-195; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 stycznia 2014 r. sygnatura akt I ACa 603/2013, k. 196-207).

Powodowie powiązali swoje roszczenie z nieprawidłowym utrzymywaniem urządzeń melioracji przez pozwanego (brak monitoringu, nierozebanie starych urządzeń wodnych, brak murów oporowych). Urządzenia te stanowią własność Skarbu Państwa (stosownie do art. 72 ust. 1 prawa wodnego), jednak to nie Skarb Państwa winien być pozwanym w niniejszym procesie. Utrzymywanie tych urządzeń, zgodnie z art. 75 ust. 1 prawa wodnego powierzono bowiem marszałkowi województwa, który w myśl art. 11 ust. 1 pkt. 4 prawa wodnego wykonuje to zadanie. Należy pamiętać jednak, że pojęcie to używane jest w systemie prawa nie w kontekście wykonywania uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa (dominium), lecz w celu określenia zadań, które należą do administracji rządowej, powierzonych jednostce samorządu terytorialnego. Chodzi tu o zadania zleczone, które art. 166 ust. 2 Konstytucji odróżnia od wskazanych w art. 166 ust. 1 Konstytucji zadań własnych.

Wprawdzie według art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 913 ze zm.), ustawy mogą określać sprawy należące do zakresu działania województwa jako „zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez zarząd województwa”, jednak przepis ten nie wyklucza tego, aby ustawy odrębne przy zleceniu województwu zadań z zakresu administracji rządowej posługiwały się sformułowaniami zbliżonymi, ale nie identycznymi z tym, które zawiera powołany przepis. Marszałek województwa wchodzi w skład zarządu województwa jako jego przewodniczący (art. 31 ust. 2 ustawy o samorządzie wojewódzkim), a ponadto ma także własne uprawnienia (np. z art. 43 ust. 2 powoływanej ustawy). Nie bez podstaw przyjmuje się w literaturze, że ze względu na przyznane kompetencje i pełnione funkcje marszałek województwa w ujęciu funkcjonalnym jest organem województwa. Zatem brak jest przeszkód, aby ustawy odrębne – w konwencji językowej odmiennej niż przyjęta w art. 14 ust. 2 – przy określaniu spraw należących do zakresu działania województwa jako zadań z zakresu administracji rządowej wskazywały, że wykonywane są one przez marszałka województwa, a nie jego zarząd *in corpore*. W każdym wypadku chodzi bowiem o zadania wykonywane przez województwo jako jednostkę samorządu terytorialnego. W myśl art. 166 ust. 2 Konstytucji podmiotem, któremu mogą być zleczone zadania z zakresu administracji rządowej, jest bowiem jednostka samorządu terytorialnego. Niezależnie więc od tego, czy w przepisie, który zleca zadanie z zakresu administracji rządowej, wskazany jest zarząd województwa, czy marszałek województwa, chodzi o zlecenie tego zadania województwu, co pozwany zdaje się bagatelizować. Zarząd województwa (organ) i marszałek województwa (jego przewodniczący) nie wykonują zadań z zakresu administracji rządowej bez struktury organizacyjnej województwa (jego jednostek organizacyjnych).

Systemowa wykładnia prowadzi ponadto do wniosku, że wystarczające jest wskazanie organu jednostki samorządu terytorialnego, a w wypadku organów kolegialnych – przewodniczącego tego organu (szeroko problem ten opisał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z 6 listopada 2019 r., w sprawie I ACa 864/18). Z tych względów w ocenie Sądu Okręgowego należało uznać, że skoro art. 75 ust. 2 prawa wodnego wyraźnie stanowi, iż zadania w zakresie utrzymywania urządzeń melioracji wodnych podstawowych marszałek województwa realizuje jako zadania z zakresu administracji rządowej, to oznacza to, że zadania te zlecono województwu jako osobie prawnej, zatem strona pozwana została prawidłowo wskazana przez powodów.

Sąd pierwszej instancji podkreślił również, że Województwo Lubuskie w celu realizacji omawianych wyżej zadań utworzyło wojewódzką samorządową jednostkę organizacyjną, jako dopuszczalny sposób realizowania zadań publicznych województwa. Ponieważ w niniejszej sprawie Województwo Lubuskie wykonywało zadania z zakresu administrowania wodami przy pomocy Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń

Wodnych w Zielonej Górze, również wymienienie Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Zielonej Górze, jako strony pozwanej należy uznać za prawidłowe.

Za nietrafny Sąd pierwszej instancji uznał zarzut przedawnienia roszczenia. Przepisy dotyczące przedawnienia na gruncie prawa wodnego nie mają zastosowania do szkód wyrządzonych czynem niedozwolonym, z którymi mamy do czynienia w tym procesie, a odnoszą się tylko do materii regulowanej w ramach ustawy prawo wodne. Tym samym w niniejszej sprawie mają zastosowanie przepisy o przedawnieniu uregulowane w kodeksie cywilnym. Bieg terminu przedawnienia został skutecznie przerwany przez zawiadanie do próby ugodowej z 11 lutego 2015 r. (k. 103). Wbrew zarzutom pozwanego, zawiadanie to zostało skierowane nie tylko do Skarbu Państwa, ale również do Województwa Lubuskiego, a więc do właściwej jednostki.

Żądanie zaniechania naruszeń własności powodów i zobowiązania pozwanego do przywrócenia stanu zgodnego z prawem Sąd Okręgowy ocenił na podstawie art. 222 § 2 k.c., zgodnie z którym przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń. W stosunkach sąsiedzkich może dojść do przekroczenia przez właściciela nieruchomości sąsiedniej granic dopuszczalnych immisji pośrednich, a więc naruszenia nakazu powstrzymania się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych (art. 144 k.c.). W ocenie Sądu, niewątpliwie takie działanie po stronie pozwanego miało miejsce. Za sprawą nienależytego zrealizowania przez pozwanego warunków pozwolenia wodnoprawnego i decyzji środowiskowej doszło bowiem do piętzenia się wód gruntowych pod budynkiem powodów (i zalewania ich posiadłości), co bezpośrednio wynikało ze wzrostu poziomu dolnej wody zbiornika Strużyna, za którego przebudowę był odpowiedzialny pozwany. W ocenie Sądu pierwszej instancji, działanie pozwanego związane z przebudową zbiornika Strużyna i budową zbiornika Czerwieńsk zaburzyło stosunki wodne na nieruchomości powodów, przez co roszczenie w tym zakresie należało uznać za usprawiedliwione. Pozwanemu nie udało się wykazać, żeby do podtopień u powodów dochodziło na skutek jakichkolwiek działań, czy zaniechań po stronie powodowej, a zwłaszcza – jak twierdził pozwany – by podtopienia wynikały z nieprawidłowego działania drenażu.

Postępowanie dowodowe, przeprowadzone zarówno na podstawie dowodów osobowych, w szczególności zeznań świadków [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] jak i opinii instytutu badawczego z zakresu inżynierii środowiska i stosunków wodnych oraz biegłego sądowego z zakresu budownictwa, potwierdziło, że do zalewań na nieruchomości powodów dochodziło na skutek spiętrzenia się wody w zbiorniku Strużyna. Postępowanie to w sposób nie budzący wątpliwości pozwoliło też wykazać, że opisywana wyżej sytuacja wynika z zaniechania pozwanego, związanego z wykonywaniem pozwolenia wodnoprawnego, decyzji środowiskowej (brak monitoringu poziomu wody gruntowej oraz poziomu wody po spiętrzeniu w sąsiedztwie zbiorników, brak rozbiórki wszystkich urządzeń wodnych, zwłaszcza muru oporowego), niewłaściwym sprawowaniem zarządu nad urządzeniami technicznymi, głównie wynikającymi z faktycznego powierzenia zarządzania instalacją grupie wędkarzy z Czerwieńska, których brak wiadomości specjalnych nie mógł dawać rękojmi właściwego zarządzania instalacją wodną i niedokonywania bieżących przeglądów technicznych.

Sąd uznał zeznania świadków za wiarygodne i potwierdzające występowanie immisji, a także za wskazujące na bierność pozwanego w usuwaniu skutków naruszeń. Świadczyli oni byli zatrudnieni w Lubuskim Zarządzie Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Zielonej Górze, posiadali wiedzę dotyczącą faktycznego realizowania inwestycji

i wykonywania pozwolenia wodno-prawnego, byli też świadomi późniejszych problemów związanych z podtapianiem nieruchomości powodów. Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania złożonych przez nich zeznań. Również opinie biegłych powołanych do sprawy, a wskazujące na przyczyny immisji i ich charakter są logiczne. Analiza treści tych opinii pozwala ponadto na szczegółowe odtworzenie związku przyczynowego powstania szkody z niewłaściwym działaniem pozwanego.

Skutkiem powyższego, Sąd pierwszej instancji uznał roszczenie powodów o nałożenie na właściciela nieruchomości, z której pochodzą negatywne oddziaływania, nie tylko obowiązku całkowitego zaprzestania działań stanowiących źródło immisji, ale także nałożenia na niego takich obowiązków, które doprowadzą do powrotu zakłóceń w granice przeciętnej miary, a więc dozwolonego negatywnego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie, za uzasadnione.

Wobec tego, Sąd w punkcie pierwszym sentencji wyroku nałożył na pozwanego obowiązek zaniechania naruszenia własności nieruchomości powodów, a w punkcie drugim zobowiązał go do usunięcia przyczyn mogących prowadzić do naruszania własności oraz powstania szkody w przyszłości.

Sąd ocenił proporcjonalność występujących immisji do rozmiaru obowiązku nakładanego na pozwanego. Zgodnie z przeprowadzoną w sprawie opinią instytutu badawczego – Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu z zakresu inżynierii środowiska i stosunków wodnych, podtopienia wynikają z niewłaściwego wykonywania pozwoleń i decyzji administracyjnych przez pozwanego, zaś wykonanie drenażu bądź systemu odwodnienia jest niezbędne dla odwrócenia przyczyn podtopienia nieruchomości powodów oraz odwróceniu grożącego ryzyka dalszych szkód związanych z podwyższonym poziomem wody. Sąd zobowiązał pozwanego do wykonania odwodnienia poziomego (drenażu), bowiem tak jak podawali to biegli z instytutu badawczego, choć oba sposoby (odwodnienie poziome i pionowe) byłyby jednakowo skuteczne, to jednak odwodnienie pionowe, gdzie wykorzystuje się pompy głębinowe elektryczne, wiązałoby się dla powodów z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów, co nie znajduje uzasadnienia. Także pozostałe obowiązki, nałożone na pozwanego w wyroku wynikają z zaleceń poczynionych przez biegłych jako specjalistów i w ocenie Sądu pozostają adekwatne do stopnia naruszeń, dokonanych przez pozwanego. Nałożenie tych obowiązków na pozwanego w żadnym stopniu nie wpłynie negatywnie na wykonywaną przez niego działalność, ale pozwoli w pełni zabezpieczyć nieruchomość i interesy prawne powodów. Sąd postanowił również wydłużyć proponowany przez biegłego Klechę termin na dokonanie ww. zmian, ze względu na okres jesienno-zimowy, powodujący utrudnienia w pracach budowlanych oraz przez wzgląd na konieczność przygotowania przez pozwanego oraz zatwierdzenia dokumentacji projektowej oraz otrzymanie odpowiednich decyzji.

Pozwany nie podważał zaproponowanych przez biegłych rozwiązań, mających na celu wyeliminowanie oddziaływania immisji na nieruchomość powodów i doprowadzenia do stanu zgodnego z prawem. Jego argumentacja koncentrowała się wyłącznie na negowaniu odpowiedzialności względem powodów.

W zakresie roszczenia pieniężnego Sąd Okręgowy podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, w wyroku I ACa 1418/14, zgodnie z którym choć Województwo jest odpowiedzialne za szkody wyrządzone przez pracowników Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, to jednak brak jest podstaw do zastosowania w sprawie przepisu art. 417 § 1 i 2 k.c. Odpowiedzialność na tej podstawie ma miejsce tylko w przypadku bezprawia przy działaniach władczych. Tymczasem powodowie wskazywali na szkodę wynikającą z niewypełnienia przez pozwanego warunków pozwolenia oraz niewłaściwego utrzymywania urządzeń melioracji wodnych przez pozwanego, a więc z zaniedbań w zakresie wykonywania obowiązków, które spoczywają na

właścicieli wód, niezależnie od jego statusu w sferze prawa publicznego (w tym wypadku były to zadania zlecone na podstawie ustawy). Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, podzielanym przez Sąd Okręgowy, odpowiedzialność pozwanego nie dotyczy sfery imperium, ale sfery dominium, przez co winna być rozpatrywana na zasadach ogólnych, a więc na podstawie art. 416 k.c. w zw. z art. 430 k.c., które to wyznaczyły granice niniejszego sporu.

Powodowie wykazali przesłanki z art. 361 § 1 i 2 k.c. Postępowanie dowodowe wykazało, że istnieje uszczerbek w majątku powodów. Wskutek zalania stan techniczny nieruchomości uległ pogorszeniu, zaś prowadzenie w nim działalności gospodarczej zgodnie z przeznaczeniem wymaga poczynienia nakładów, co wynika z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa (okoliczność ta jest również niekwestionowana przez strony postępowania). Zdarzeniem szkodzącym było niekontrolowane podniesienie poziomu wód związanych z niewłaściwym zarządzaniem instalacją wodną przez pozwanego i niewykonywaniem obowiązków nałożonych w drodze pozwolenia wodnoprawnego i decyzji o środowiskowych. Potwierdziła to opinia biegłych z Instytutu Badawczego Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, w której wykazano, że główną przyczyną podtopienia nieruchomości powodów było zdarzenie szkodzące wskazane wyżej.

Przeprowadzona analiza bezspornie wskazała na wpływ działań pozwanego na powstanie u powodów szkody. Opinia ta nie została skutecznie zakwestionowana przez pozwanego, który ograniczył się do stwierdzenia, że przyczyna podtopienia opisana przez biegłych jest powierzchowna i nie zawiera w sobie innych bardziej prawdopodobnych przyczyn, nieopisanych w opinii (k. 309). Pozwany nie wskazał przy tym jakie to mogłyby być przyczyny. Wpływ niedziałającego drenażu na powstanie szkody został zakwestionowany w opinii uzupełniającej. Kontrola ustaleń wynikających z przeprowadzonego dowodu z opinii biegłego przez sąd jest ograniczona wyłącznie do oceny poprawności i logiki wyводу. Ani sąd, ani strona postępowania nie są władni do zastępowania biegłego sądowego i posiadanych przez niego wiadomości specjalnych. Sąd stanął na stanowisku, że biegły w opinii uzupełniającej w sposób fachowy i wyczerpujący udzielił odpowiedzi na zarzuty pozwanego, uznając je za nieprawdziwe. Wskutek wykazania przesłanek szkody, poczynione ustalenia faktyczne uprawniały do ustalenia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego co do zasady.

Sąd za zasadne uznał roszczenie odszkodowawcze powodów, związane z utratą czynszu za okres od 1 marca 2014 r. do 31 stycznia 2016 r. Jak wynikało bowiem z ustaleń biegłego sądowego z zakresu budownictwa, nieruchomość powodów nie mogła być wówczas użytkowana w sposób zgodny z przeznaczeniem. Powodowie przedstawili dokumenty świadczące o tym, że zalana piwnica była wcześniej wynajmowana. Wskutek zdarzenia szkodzącego, wynajmowanie tej powierzchni pozostawało niemożliwe. Ustalając wysokość odszkodowania Sąd oparł się na ustaleniach biegłego z zakresu szacowania wartości nieruchomości. Biegły odniósł się rzeczowo do zarzutów podniesionych przez stronę powodową, dodatkowo twierdzenia biegłego zawarte w opinii głównej pozostają aktualne wobec stanowiska zaprezentowanego w opinii uzupełniającej. Średni miesięczny czynsz najmu powierzchni magazynowej wynosi 1.664 zł, co przy 21 miesiącach, kiedy wynajęcie tej powierzchni przez powodów było niemożliwe dało podstawę do ustalenia wysokości odszkodowania na kwotę 34.944 zł. W odniesieniu do opinii biegłego M. Zemleducha Sąd nie nabrał wątpliwości co do logiczności i zasadności poczynionego przez niego wyводу. Biegły precyzyjnie wskazał kryteria, na podstawie których ustalił średnią wysokość czynszu i zastosował metodę zgodną dla sporządzanych w obrocie operatów szacunkowych i adekwatną do charakteru niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy uwzględnił też powództwo w zakresie żądania zwrotów kosztów sporządzenia prywatnej ekspertyzy. W orzecznictwie sądowym podkreśla się, że zasądzenie

kosztów ekspertyzy przez poszkodowanego mieści się w zakresie istnienia szkody, o której mowa w art. 361 k.c. Wskutek bierności pozwanego, ignorowania pism i zgłoszeń powodów, sporządzenie prywatnej ekspertyzy mającej na celu stwierdzenie przyczyn zalania, a także związku z niewłaściwym wykonywaniem pozwolenia wodnoprawnego było niezbędne dla ustalenia wstępnej odpowiedzialności pozwanego oraz oszacowania wartości przedmiotu sporu. Ekspertyza została wykonana w oparciu o wiedzę specjalistyczną, której nie można było od powodów wymagać. Oceny tej nie zmienia charakter prawnoprocesowy ekspertyzy stanowiącej wyłącznie dokument prywatny, ponieważ determinuje on jedynie metodykę oceny dowodów przez sąd rozpoznający sprawę. Sąd podzielił poglądy wyrażone w orzecznictwie dotyczące zasadności zasądzania kosztów prywatnych ekspertyz w sytuacji, gdy osoba obowiązana do jej naprawienia pozostaje bierna, a sporządzenie ekspertyzy jest niezbędne dla ustalenia sprawcy szkody bądź jego wstępnej odpowiedzialności, a także oszacowania wartości przedmiotu sporu (zob. wyroki: Sądu Najwyższego z 2 września 1975 r., I CR 505/75; Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 22 sierpnia 2017 r., VI ACa 578/16; Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 16 października 2013 r., I ACa 787/13).

Z tego względu, Sąd zasądził na rzecz powodów łącznie kwotę 54.944 zł (34.944 zł tytułem odszkodowania za utracony czynsz najmu i 20.000 zł za zwrot kosztów ekspertyzy).

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., ustalając je nie od dnia wniesienia powództwa, jak domagali się powodowie, ale od dnia następującego po doręczeniu pozwu, tj. od 19 maja 2016 r. To bowiem dopiero w pozwie po raz pierwszy zostały przez powodów sformułowane roszczenia pieniężne o zwrot kosztów utraconego najmu, jak i poniesionej ekspertyzy, zaś pozwany dopiero z dniem doręczenia pozwu miał pełną świadomość charakteru i rozmiaru żądania powodów, a zatem i możliwość właściwego odniesienia się do niego. Z tych względów, roszczenie odsetkowe powodów jako niezasadne co do terminu naliczania odsetek, należało oddalić.

Powództwo zostało oddalone także co do żądania ustalenia na przyszłość odpowiedzialności pozwanego za szkody wynikające z podtopień i zobowiązanie go wówczas do zapłaty rekompensaty finansowej. W ocenie Sądu, na chwilę obecną powodowie nie posiadają interesu prawnego w takim ustaleniu. Wykonanie nałożonych na pozwanego obowiązków ma doprowadzić do stanu usunięcia przyczyn występowania jakichkolwiek szkód po stronie powodów i reguluje stosunki między stronami w stopniu wystarczającym.

Zarzuty pozwanego odnośnie do tego, że opinia instytutu badawczego jest powierzchowna i nie zawiera w sobie innych, bardziej prawdopodobnych przyczyn wystąpienia podtopień u powodów, pozostała do końca postępowania gołosłowna. Nie miał też racji pozwany (a to stanowiło punkt główny jego argumentacji), że podtopienia wynikały z niesprawnego (bo niekonserwowanego i nieczyszczonego) drenażu, znajdującego się na nieruchomości powodów.

Jak podawali biegli z instytutu, z profilu rurociągu ukazanego na załączonej przez nich mapie wynika jednoznacznie, że na odcinku między studzienkami S5 i S3 rurociąg, uznawany przez pozwanego za drenaż nie może pełnić roli drenażu zdolnego obniżyć poziom wody gruntowej poniżej poziomu posadowienia budynku. Rurociąg nie został wykonany jako drenaż brzegowy, bowiem w okresie jego budowy zwierciadło wody gruntowej leżało poniżej poziomu posadowienia budynku powodów. Uszczelnianie tego rurociągu było zaś konieczne tylko dlatego, że do jego studzienek dochodzą rurociągi podziemne odprowadzające wodę z terenów wyżej położonych, zbierające wodę deszczową z powierzchni dachu budynku powodów. Brak uszczelnienia powodowałaby infiltrację tych wód do podłoża, powodując podnoszenie stanów wód gruntowych w rejonie budynku.

Rurociąg ów jest zatem zbudowany dla nieruchomości powodów do odprowadzania wody deszczowej, a nie jako drenaż brzegowy zbiornika Strużyna.

Zarzuty pozwanego odnośnie do wiarygodności mapy, na podstawie której biegli poczynili ww. ustalenia, nie zostały poparte żadnym dowodem, choć to na pozwanym, jako zaprzeczającym wiarygodności mapy, leżał obowiązek dowodzenia w tym zakresie. Data powstania zbiornika pozwala bowiem ustalić pierwotny poziom piętrzenia wody Strużyny sprzed jej przebudowy, a ta dana, w połączeniu z treścią mapy, daje możliwość określenia tła historycznego budowy rurociągu („drenażu”), tj. ustalenia w jakim celu tak naprawdę zbudowano rurociąg i jaką funkcję miał on docelowo pełnić. Argumentacja pozwanego opierała się bowiem na tym, że do podtopień u powodów dochodziło ze względu na niewłaściwie działający drenaż, który jak się okazało i co wykazali biegli, wcale nie miał służyć zapobieganiu się piętrzenia wód gruntowych na skutek zmiany rzędnych w zbiorniku Strużyna (pierwotny poziom piętrzenia był niższy i nie było potrzeby jego modyfikowania), a w pierwszej kolejności miał służyć odprowadzaniu wód opadowych tak, by nie przenikały one do podłoża ziemi i nie powodowały one wzrostu stanów wód gruntowych w rejonie budynku.

Pozwany podnosił również, że nowe budowle nie zmieniły reżimu hydrologicznego, w tym i rzędnej piętrzenia w zbiorniku Strużyna, lecz także ten zarzut nie mógł się ostać. Biegli w tym zakresie byli jednomyślni i wprost wskazali, że wybudowanie zbiornika Czerwieńsk wpłynęło na podwyższenie się wód w Strużynie, a zatem to ingerencja pozwanego spowodowała zmianę stanu poziomu wód w zbiorniku oraz w jego okolicy.

Sąd Okręgowy nie zgodził się z pozwanym, że to w wyłącznej gestii powodów, jako właścicieli nieruchomości, leży kwestia odwodnienia ich budynku – nie oni bowiem doprowadzili do szkody, w związku z czym nie oni ponoszą odpowiedzialność za zlikwidowanie jej skutków.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Jako że powodowie przegrali w zaledwie marginalnym zakresie, Sąd uznał, że należy im się całkowity zwrot kosztów procesu.

Wyrok został w całości zaskarżony przez pozwanego, który zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego:

– art. 186 § 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne z 18 lipca 2001 r. (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121) poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że źródłem szkody powodów jest czyn niedozwolony i powodowie mogli dochodzić odszkodowania na drodze sądowej z pominięciem procedury administracyjnej, w sytuacji gdy szkoda powodów wynika z przepisów ustawy Prawo wodne, tj. jest następstwem pozwolenia prawnego, co powoduje, że przed wytoczeniem powództwa powodowie powinni zwrócić się do organu, który wydał decyzję o pozwoleniu wodnoprawnym o ustalenie wysokości odszkodowania;

– art. 199 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 1 pkt 2) w związku z art. 188 ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne poprzez obciążenie pozwanego obowiązkiem wykonania prac budowlanych wymienionych w pkt 2 ppkt a) petitum wyroku, tj. urządzeń drenarskich, w sytuacji gdy na mocy ww. przepisów wykonanie tych urządzeń jako urządzeń melioracyjnych należy do obowiązków prawnych pozwanych jako odnoszących korzyści z tych urządzeń i jako właścicieli gruntów, a ponadto nie mieści się to w granicach przywrócenia stanu zgodnego z prawem;

– art. 222 § 2 k.c. w zw. z art. 529 ust. 1 ustawy Prawo wodne poprzez zobowiązanie pozwanego do zaniechania naruszenia własności nieruchomości stanowiącej własność powodów, opisanej w pkt i petitum wyroku, w sytuacji, gdy z mocy prawa od 1 stycznia 2018 r. zarządcą zbiornika Strużyna i Czerwieńsk stało się Gospodarstwo Wodne Wody Polskie i pozwany nie może zaniechać naruszania, ani naruszać własności powodów;

– art. 222 § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie, w sytuacji gdy roszczenie negatoryjne nie obejmuje swoją ochroną usunięcia skutków wyrządzonej szkody; naprawienie szkody czy wyrównanie zubożenia właściciela może zostać dokonane w drodze realizacji roszczeń odszkodowawczych lub z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia;

– art. 361 § 1 k.c. poprzez naruszenie wynikającej z tego przepisu zasady minimalizacji szkody poprzez nałożenie na pozwanego obowiązku wykonania prac budowlanych polegających na wykonaniu drenażu opaskowego o wartości 186.078,35 zł, zamiast wykonania systemu odwodnienia pionowego;

II. naruszenie art. 199 § 1 pkt 1) k.p.c. poprzez nieodrzczenie pozwu, w sytuacji gdy droga sądowa była niedopuszczalna z uwagi na niewyczerpanie przez powodów drogi administracyjnej z art. 186 § ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w całości poprzez oddalenie w całości powództwa oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zarzuty apelacji (omyłkowo oznaczonej jako apelacja powodów) nie w pełni korespondują z zakresem zaskarżenia, postawionymi zarzutami i wnioskiem.

Pozwany zaskarżył wyrok w całości, choć niewątpliwie nie stawiał żadnych zarzutów co do punktu 4 wyroku, w którym oddalono powództwo. Sam zresztą takiego oddalenia się domaga. Kwestia, czy pokrzywdzenie orzeczeniem (gravamen) stanowi przesłankę dopuszczalności środków zaskarżenia, została rozstrzygnięta uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13 (OSNC 2014, nr 11, poz. 108), mająca moc zasady prawnej. Zgodnie z tą uchwałą pokrzywdzenie orzeczeniem (gravamen) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka. Niewątpliwie pozwany nie ma interesu prawnego w skarżeniu orzeczenia w tej części, w związku z tym apelacja co do pkt 4 wyroku została odrzucona na podstawie art. 373 k.p.c.

Ponadto skarżący nie wnosi o zmianę wyroku przez odrzucenie pozwu, choć stawia zarzut naruszenia art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. Jest to o jednak o tyle nieistotne, że nieważność postępowania, a ta miałyby miejsce w przypadku niedopuszczalności drogi sądowej (art. 379 pkt 1 k.p.c.), sąd odwoławczy jest zobowiązany brać pod uwagę z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c.).

Zarzut ten pozwany wiąże z zarzutem naruszenia art. 186 § ust 1 i ust 2 ustawy Prawo wodne z 18 lipca 2001 r. (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1121, dalej „Prawo wodne z 2001 r.” lub „pr.w.”), wywodząc, że szkoda powodów wynika z pozwolenia wodnoprawnego.

Sąd Okręgowy prawidłowo zlokalizował źródło szkody wskazując, że zdarzeniem szkodzącym było niekontrolowane podniesienie się poziomu wód związane z niewłaściwym zarządzaniem instalacją wodną przez pozwanego oraz niewykonywaniem obowiązków nałożonych w drodze pozwolenia wodnoprawnego i decyzji środowiskowych oraz powiązał odpowiedzialność pozwanego z deliktem – o czym w dalszej części uzasadnienia. W konsekwencji należycie stwierdził, że roszczenia wywodzone z deliktu, który został popełniony przez nienależyte wykonanie decyzji środowiskowej i pozwolenia wodnoprawnego, podlegają rozpoznaniu przez sąd cywilny. Sąd pierwszej instancji odniósł się do wszystkich podniesionych przez pozwanego argumentów. Pozwany w apelacji poprzestał na powtórzeniu swego stanowiska, nie przedstawiając poszerzonej argumentacji. W szczególności nie odniósł się do powołanego w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia

dorobku judykatury. W tej sytuacji, uznając za zbędne powoływanie tożsamego wyводу, Sąd Apelacyjny ogranicza się do stwierdzenia, że w całej rozciągłości aprobuje rozważania Sądu Okręgowego co do drogi sądowej w niniejszej sprawie. Znajdują one wsparcie w stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z 27 czerwca 2014 r. w sprawie I CSK 501/13 (OSNC 2015, nr 5, poz. 62).

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia art. 199 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 1 pkt 2) w związku z art. 188 ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne z 20 lipca 2017 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 310, dalej „Prawo wodne z 2017 r.” lub „n.pr.w.”). Przepisy te nie znajdują w sprawie zastosowania i nie były stosowane przez Sąd Okręgowy.

Zgodnie z art. 199 ust. 1 n.pr.w. wykonywanie urządzeń melioracji wodnych, a za takie w myśl art. 197 ust. 1 pkt 2 n.pr.w. uznaje się drenowania, należy do właścicieli gruntów. Skarżący pomija jednak treść art. 195 n.pr.w., w myśl którego melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy. Drenowania mogą być zatem uznane za urządzenia melioracji wodnych, jeśli służą temu celowi. Niewątpliwie zaś nie taki jest cel wykonania odwodnienia poziomego wokół budynku powodów, którego dotyczy pkt 2 lit a zaskarżonego wyroku.

Podkreślić trzeba, że przed wadliwym zrealizowaniem objętej sporem inwestycji, nieruchomości powodów nie były zalewane i nie wymagały systemu odwodnień, który ma na mocy zaskarżonego wyroku wykonać pozwany.

Sąd Okręgowy odpowiedzialność pozwanego wobec powodów wiązał z wykonywaniem przez pozwanego uprawnień właścicielskich i dopuszczenia do niedozwolonych immisji na nieruchomość powodów. Przypisał pozwanemu także delikt, wyrażający się w niewłaściwym zarządzaniu instalacją wodną oraz niewykonaniu obowiązków nałożonych w drodze pozwolenia wodnoprawnego i decyzji środowiskowych, a konkretnie braku monitoringu poziomu wody gruntowej oraz poziomu wody po spiętrzeniu w sąsiedztwie zbiorników, braku rozbiórki wszystkich urządzeń wodnych, zwłaszcza muru oporowego, faktycznemu powierzeniu zarządzania instalacją grupie wędkarzy i w niedokonywaniu bieżących przeglądów technicznych. W związku z tym Sąd pierwszej instancji wskazywał, że pozwany ponosi odpowiedzialność na zasadach ogólnych (art. 416 k.c. w zw. z art. 430 k.c.). Odwołując się do stanowiska zaprezentowanego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, w wyroku I ACa 1418/14 (nie publ.) wskazał, że brak jest podstaw do zastosowania w sprawie przepisu art. 417 § 1 i 2 k.c., ponieważ odpowiedzialność za szkodę wynikającą z niewypełnienia przez pozwanego obowiązków, które spoczywają na właścicielu wód, niezależnie od jego statusu w sferze prawa publicznego nie dotyczy sfery imperium, ale sfery dominium.

Kwestie zasad odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez niewłaściwe zarządzanie urządzeniami wodnymi, w przeszłości różnie interpretowane przez sądy powszechne (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 stycznia 2014 r., I ACa 603/13, LEX nr 1454618; powołany już wyżej wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 5 sierpnia 2014 r., I ACa 1418/14), w ostatnim orzecznictwie Sądu Najwyższego są wykładane odmiennie. W uchwale z 27 lutego 2020 r. w sprawie III CZP 57/19 (OSNC 2020/11/91) Sąd Najwyższy stwierdził, że województwo ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za niezgodne z prawem działania lub zaniechania marszałka województwa realizowane przy wykonywaniu władzy publicznej w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 75 ust. Prawa wodnego z 2001 r.. Sąd Najwyższy uznał, że zadania, o których mowa w art. 75 ust. 1 pr.w., były zadaniami władczymi (imperium) w rozumieniu art. 77 ust. 1 Konstytucji, a nie właścicielskimi (dominium), ponieważ jako działania władcze należy traktować nie tylko te, które wiążą się możliwością stosowania przymusu, ale również działania podejmowane w konstytucyjnie określonych sferach służących realizacji celu publicznego, gdzie na państwie

spoczywa obowiązek, którego korelatem byłoby uprawnienie jednostki. Zadania publiczne nie wykonywane lub wykonywane nieprawidłowo stawiają bowiem jednostkę pozbawioną środków ochrony w sytuacji przymusu faktycznego. Podtrzymano tym samym pogląd wyrażony już wcześniej w wyrokach Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2017 r., II CSK 401/16, OSNC 2018, nr 1, poz. 12; z 23 marca 2017 r., V CSK 568/16, LEX nr 2300174 i z 6 czerwca 2014 r., III CSK 211/13, OSP 2015, nr 10, poz. 93).

W związku z tym, pozwane Województwo Lubuskie może ponosić wobec powodów odpowiedzialność na podstawie art. 417 § 1 k.c. w związku z art. 75 ust. 1 i 2 pr.w., a nie na podstawie art. 416 k.c. lub art. 430 k.c. Już tylko na marginesie, wobec stanowiska Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że przepisy te regulują różne podstawy odpowiedzialności osoby prawnej – art. 416 k.c. obejmuje swą hipotezą odpowiedzialność osoby prawnej za zawinione działania jej organu, natomiast art. 430 k.c. odpowiedzialność powierzającego za zawinione działania osób, które wyrządziły szkodę przy podejmowaniu czynności powierzonych, jeśli przy ich wykonywaniu podlegały kierownictwu powierzającego. Przepisy te nie znajdują łącznego zastosowania.

Pozwany w apelacji zarzuca naruszenie art. 222 § 2 k.c. w zw. z art. 529 ust. 1 ustawy Prawo wodne z 2017 r. poprzez zobowiązanie go do zaniechania naruszenia własności nieruchomości stanowiącej własność powodów, w sytuacji, gdy nie jest już zarządcą zbiorników Strużyna i Czerwieńsk. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, wskazując na legitymację Województwa Lubuskiego, Sąd Okręgowy nie odniósł się do tego, że z dniem 1 stycznia 2018 r. doszło do uchylecia Prawa wodnego z 2001 r. i zastąpienia go ustawą z 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. W tym zakresie Sąd Apelacyjny zobowiązany był uzupełnić rozważania prawne.

Zgodnie z art. 529 ust. 1 n.pr.w. z dniem wejścia w życie tej ustawy, tj. z dniem 1 stycznia 2018 r., Wody Polskie reprezentują Skarb Państwa oraz wykonują uprawnienia właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do stanowiących własność Skarbu Państwa urządzeń wodnych. Niewątpliwie zatem z mocy prawa z dniem 1 stycznia 2018 r. uprawnienia właścicielskie co do zbiorników, z którymi powodowie wiążą zalewanie i podtapianie, wykonuje Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

W myśl art. 534 ust. 5 n.pr.w. z dniem wejścia w życie tej ustawy Wody Polskie przystępują do toczących się postępowań sądowych i administracyjnych, w których stronami są m.in. marszałkowie województw – dotyczących spraw wynikających z przepisów ustawy uchylanej w art. 573.

Kwestią następstwa prawnego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie zajmował się Sąd Najwyższy w powołanej wyżej uchwale III CZP 57/19, stawiając pytanie: „czy art. 534 ust. 5 pkt 3 Prawa wodnego z 2017 r. jest przepisem o charakterze szczególnym stanowiącym podstawę następstwa procesowego *inter vivos* pomiędzy Województwem a Wodami Polskimi – następującego *ex lege* – bez konieczności stosowania art. 192 pkt 3 k.p.c.?”. Wskazując na problemy interpretacyjne powołanego przepisu, Sąd Najwyższy, dokonując celowościowej wykładni art. 534 ust. 5 pkt 3 n.pr.w. uznał, że przejęcie przez Wody Polskie zobowiązań jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, jak i tych które wynikały z realizacji zadań marszałka województwa oznacza generalne następstwo procesowe *inter vivos*. Ponadto uznano, że chociaż z art. 534 ust. 5 pkt 3 n.pr.w. wynika, że Wody Polskie przystępują do postępowań, których stroną był marszałek województwa, to w istocie chodzi o postępowania, w których stroną było województwo reprezentowane przez marszałka.

Dalej Sąd Najwyższy uznał, że za następstwem procesowym, ale jedynie w zakresie przedmiotowym, przemawia treść art. 534 ust. 5 in fine n.pr.w. Sprawę (roszczenie

procesowe) o naprawienie szkody wyrządzonej przez nienależyte wykonywanie przez marszałka województwa zadań określonych w art. 75 ust. 1 Prawa wodnego z 2001 r.

można bowiem uznać za sprawę wynikającą z przepisów ustawy uchylanej w art. 573 n.pr.w. Przeszkody do przyjęcia następstwa procesowego nie stanowi również okoliczność, że chodzi o odpowiedzialność jednostki samorządu terytorialnego za wykonywanie władzy publicznej, skoro Wody Polskie też mogą ją wykonywać (art. 14 ust. 3 pkt 3-6 n.pr.w.).

Sąd Najwyższy podkreślił też, że następstwo procesowe przewidziane w art. 534 ust. 5 n.pr.w. może mieć miejsce tylko wtedy, gdy zachodzi następstwo materialnoprawne określone w art. 534 ust. 1 n.pr.w., ewentualnie w art. 536 n.pr.w. Zmiana przepisów nie ma znaczenia w przypadku określenia podstaw odpowiedzialności za działania lub zaniechania, które miały miejsce przed wejściem w życie Prawa wodnego z 2017 r. Natomiast z żadnego przepisu Prawa wodnego z 2017 r. nie wynika następstwo materialnoprawne Wód Polskich po województwach w zakresie odpowiedzialności deliktowej – w szczególności za zaniechania marszałka województwa w zakresie wykonywania zadań określonych w art. 75 ust. 1 Prawa wodnego z 2001 r.

W konsekwencji uznano, że zasadniczo następstwo materialnoprawne, a zatem także procesowe Wód Polskich, dotyczy umów. Natomiast w procesie cywilnym o odszkodowanie za niezgodne z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu zadań publicznych, o których mowa w art. 75 ust. 1 Prawa wodnego z 2001 r., wszczętym przed dniem wejścia w życie Prawa wodnego z 2017 r., w miejsce pozwanego województwa nie wstępuje na podstawie art. 534 ust. 5 pkt 3 n.pr.w. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Warszawie.

Sąd Okręgowy upatrywał odpowiedzialności pozwanego zarówno w jego obowiązkach jako wykonawcy uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa – i z tym wiązał obowiązek zaniechania ingerencji w nieruchomości powodów poprzez niedozwolone immisje i nakładając obowiązki wynikające z art. 222 § 2 k.c., oraz z odpowiedzialnością deliktową, z czym wiązało się zasądzone odszkodowanie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pozwany zachowuje legitymację bierną co do roszczeń odszkodowawczych.

Także roszczenia negatoryjne, które wiążą się ze skutkami powstałymi przed wejściem w życie nowej ustawy, wiążą się z zaniedbaniami pozwanego Województwa. Jak wyżej wskazano, przepisy Prawa wodnego z roku 2017 nie zawierają podstawy prawnej, która pozwalałaby uznać Wody Polskie za następcę Województwa co do tych roszczeń. Niewątpliwie natomiast pozwany, który utracił z mocy prawa możliwość zarządu urządzeniami wodnymi, jak słusznie wskazuje się w apelacji, nie ma możliwości wykonania zobowiązań nałożonych w punkcie I wyroku.

Skoro punkt 1 zaskarżonego wyroku dotyczy sprawowania zarządu nad zbiornikami w przyszłości i zaniechania immisji na nieruchomości powodów, to legitymację bierną w tym zakresie miałyby Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Warszawie. Dlatego też Sąd Apelacyjny postanowieniem z 18 maja 2022 r. oznaczył i ten podmiot jako działający po stronie pozwanej.

Apelacja w tym zakresie okazała się uzasadniona i z tego względu, że – jak jednoznacznie powodowie wskazywali w toku postępowania apelacyjnego - wykonanie punktu 1 wyroku może polegać tylko na wykonaniu obowiązków z punktu 2. Zbędne jest zatem powielanie orzeczeń. Interesy powodów zabezpieczy realizacja punktu 2 wyroku. O tyle tylko, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zaskarżony wyrok zmieniono poprzez oddalenie powództwa o zaniechanie naruszania własności powodów przez zalewanie i podtapianie wodą.

W pozostałej części, na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalono.

Za niezasadny Sąd Apelacyjny uznaje zarzut naruszenia art. 186 § ust. 1 i ust. 2 pr.w. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że źródłem szkody powodów jest czyn niedozwolony.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przypisane przez Sąd Okręgowy pozwanemu zaniedbania należy powiązać z art. 75 ust. 1 pr.w. Zgodnie z art. 71 ust. 1 pkt 5 Prawa wodnego z 2001 r. do urządzeń melioracji wodnych podstawowych zaliczono między innymi budowle piętrzące, budowle upustowe oraz obiekty służące do ujmowania wód (pkt 1), stopnie wodne, zbiorniki wodne (pkt 2) oraz kanały, wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie (pkt 3). Z art. 75 ust. 1 pr.w. wynikało natomiast, że programowanie, planowanie, nadzorowanie wykonywania urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz ich utrzymywanie należało do marszałka województwa, który realizował je jako zadania z zakresu administracji rządowej (art. 75 ust. 2 pr.w.). Na Marszałku Województwa Lubuskiego spoczywał zatem m.in. obowiązek planowania, utrzymania i nadzorowania wykonania zbiorników retencyjnych Strużyna i Czerwieńsk. W opinii biegłych z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu jednoznacznie wynika, że pozwany nie wywiązał się co najmniej z obowiązku nadzorowania wykonania urządzeń melioracji wodnych. Skarżący nie zaprzecza w apelacji, że przy realizacji inwestycji odstąpiono od wykonania obowiązków nałożonych w decyzji środowiskowej i pozwoleniu wodnoprawnym.

Jak prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy, bezsporne w sprawie było to, że zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach z 27 kwietnia 2009 r. należało w ramach przedsięwzięcia wykonać w sąsiedztwie zbiorników, w tym w sąsiedztwie firmy Jorge, piezometry w celu monitorowania poziomu wody gruntowej oraz poziomu wody po spiętrzeniu. Piezometrów nie założono, w związku z tym nie monitorowano jak kształtuje się poziom wód przy granicy z nieruchomością powodów. Jak wynika z opinii biegłych (str. 6) budynek magazynowy powodów (budynek nr 3) znajduje się zaledwie kilkanaście metrów od robót ziemnych prowadzonych w czaszy zbiornika Strużyna. Podłoże tego budynku znajduje się w zasięgu bezpośredniego oddziaływania zbiorników na warunki hydrodynamiczne pola filtracji w tym rejonie.

Biegli z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu jednoznacznie wskazali na stronie 9 opinii, że niewykonanie piezometrów, o których mowa w „Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia” wydanej przez Burmistrza Czerwieńska 27 kwietnia 2009 r. (karta 183-186 akt), które miały służyć monitorowaniu poziomu wody gruntowej przed i po spiętrzeniu wody w zbiorniku, stanowi brak należytej staranności inwestora przy realizacji inwestycji. Budowa zbiorników retencyjnych ze swej natury często wpływa niekorzystnie na zmiany stosunków wodno-gruntowych na terenach do nich przyległych. Należy podzielić stanowisko biegłych, że brak wymaganych piezometrów w obrębie przedmiotowych obiektów potwierdza, że na etapie przebudowy zbiorników, w czasie odbiorów oraz dalszej eksploatacji, strona pozwana nigdy nie interesowała się stanem wód gruntowych. Nie monitorowała go, choć nałożono na nią taki obowiązek. Już tylko ten fakt pozwala przypisać pozwanemu działania bezprawne, a nawet zawinione.

Biegli kategorycznie powiązali także brak piezometrów i monitoringu stanu wód z podtapianiem fundamentów budynku nr 3. Przy właściwym monitorowaniu pozwany zauważyłby bowiem negatywny wpływ inwestycji na nieruchomość pozwanych już na etapie jej realizacji. Nie bez powodu w decyzji środowiskowej akcentowano szczególnie rodzaj inwestycji i jej potencjalne oddziaływanie na sąsiedztwo, a potrzeba monitoringu i ochrony nieruchomości powodów została w decyzji kilkakrotnie powtórzona. Decyzja nakładała obowiązek kontroli zgodności realizowanej inwestycji z zatwierdzoną

dokumentacją budowlaną oraz kontroli prowadzenia robót budowlanych z uwzględnieniem minimalizacji negatywnego wpływu budowy na otoczenie.

Ma rację skarżący twierdząc, że biegli wskazali jako główną przyczynę podwyższenia poziomu wód gruntowych wybudowanie zapory ziemnej na potoku Łacza i utworzenie zbiornika retencyjnego Czerwieńsk, co spowodowało podniesienie się poziomu wody w dolnym stanowisku zbiornika Strużyna o ok. 1 m. i wzrost stanów wód podziemnych w najbliższym sąsiedztwie zbiornika – także na działce powodów. Słusznie też wskazuje, że poziom piętrzenia w zbiornikach Strużyna i Czerwieńsk został ustalony w decyzji Starosty Zielonogórskiego z 9 lipca 2009 r. o udzieleniu pozwanemu pozwolenia wodnoprawnego. Pomija jednak, że w decyzji tej nałożono na pozwanego wiele obowiązków. Między innymi nakazano założenie piezometrów i innych urządzeń oraz monitorowanie zaprojektowanych urządzeń poziomu wód gruntowych. Wpływ tego niespornego zaniedbania na szkodę powodów wykazano powyżej. Ponadto pozwany został zobowiązany do rozbiórki urządzeń wodnych, tj. urządzeń piętrzących i umocnień – zapory ziemnej, budowli upustowej, muru oporowego, przepustu na rowie przydrożnym. Skarżący nie kwestionuje w apelacji, że i z tego obowiązku nie wywiązał się należycie. Tymczasem biegli z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu odwołali się do wyników ekspertyzy Biura Projektów Inżynierii Środowiska Ireneusza Laksa dołączonej do pozwu, uznając ją za przydatną, i uznali, że właściwie przedstawia ona zarówno ukształtowanie zwierciadła wód gruntowych, jak i infiltrację wody ze zbiornika Strużyna na sąsiednie grunty i przepływ wody po krzywoliniowych torach do dolnego stanowiska (str. 8 opinii). W ekspertyzie Biura Projektów Inżynierii Środowiska Ireneusza Laksa wyjaśniono natomiast, że pozostałości muru oporowego dodatkowo kierują wodę na nieruchomości powodów.

Jedynie usunięcie osadów, wymieniane w Ekspertyzie jako jedna z przyczyn podniesienia poziomu wód gruntowych na nieruchomości powodów, zostało przez biegłych z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu uznane za tylko czasowo i to w stosunkowo niewielkim stopniu (przez krótki czas po napełnieniu zbiornika po zakończeniu jego modernizacji) wpływające na zmianę stosunków wodnych.

Niewątpliwie zatem przy realizacji inwestycji pozwany dopuścił się bezprawia, odstępując od warunków, którymi było obwarowane zrealizowanie pozwolenia wodnoprawnego i nierealizując wynikającego z art. 75 ust. 1 pr.w. obowiązku nadzorowania wykonywania urządzeń melioracji wodnych. Szkada powoda wynika z zawinionego przez pozwanego braku monitorowania wpływu robót ziemnych oraz funkcjonowania zbiorników na grunty sąsiednie, co uniemożliwiło reakcję na etapie realizacji inwestycji. Pozwany miał świadomość możliwości negatywnego wpływu na nieruchomości powodów, ponieważ jednoznacznie zwracano na to uwagę w wyżej opisanych aktach administracyjnych. Mimo to zignorował prawo własności powodów. Nie reagował ani na ich obawy zgłaszane przed rozpoczęciem inwestycji, ani po ujawnieniu negatywnych konsekwencji w postaci zalania dolnej kondygnacji i zawilgocenia ścian i fundamentów. Od roku 2012 budynek powodów ulega ciągłej degradacji, choć nie jest kwestionowane, że przed realizacją przez pozwanego inwestycji nie odczuwał konsekwencji bezpośredniego sąsiedztwa ze zbiornikiem Strużyna.

Nie ma racji pozwany wskazując, że art. 222 § 2 k.c. nie mógł stanowić podstawy do nakazania działań wskazanych w punkcie 2 zaskarżonego wyroku. Na możliwość podejmowania pozytywnych działań na nieruchomości sąsiedniej w celu usunięcia negatywnego oddziaływania wskazywał Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 30 stycznia 2009 r., II CSK 461/08 (LEX nr 511038) wskazując, że stan, którego przywrócenia żąda właściciel na podstawie art. 222 § 2 k.c. nie musi być stanem poprzednim, istniejącym przed dokonaniem naruszenia. W ramach przewidzianego w art. 222 § 2 k.c. roszczenia o przywrócenie stanu zgodnego z prawem właściciel, co do zasady, jest uprawniony do żądania nakazania osobie trzeciej, naruszającej jego własność, podjęcia działań

prowadzących do zmiany sposobu korzystania z nieruchomości niezgodnego z jego wolą, na inny określony sposób, zgodny z wolą właściciela i zgodny z prawem. W uchwale z 21 marca 1984 r., III CZP 4/84 (OSNC 1984/10/171) Sąd Najwyższy uznał, że w celu

usunięcia zakłóceń w korzystaniu z nieruchomości sąsiednich (art. 144 k.c.), stosownie do okoliczności, przywrócenie do stanu poprzedniego może wyrażać się także w nakazaniu osobie zakłócającej podłączenia na jej koszt urządzeń telewizyjnych do instalacji znajdującej się na nieruchomości sąsiedniej. W orzecznictwie uznano zatem, że roszczenie negatoryjne może obejmować także obowiązek wykonania pewnych instalacji i to nie tylko na nieruchomości zakłócającej, ale także na nieruchomości odczuwającej negatywne skutki immisji.

Nawet jednak jeśli zgodzić się z pozwanym, że roszczenie negatoryjne nie upoważnia do żądania, nawet koniecznego, pozytywnego działania, a uwzględnienie takiego roszczenia jest możliwe tylko w ramach restytucji naturalnej, to w niniejszej sprawie istniały podstawy i do takiego orzeczenia. Jak wyżej wskazano, pozwanemu można przypisać czyn niedozwolony wyrządzony przy wykonywaniu władzy publicznej (art. 417 § 1 k.c.) z czym wiąże się obowiązek naprawienia wszelkich szkód powiązanych przyczynowo z deliktem (art. 361 § 1 i 2 k.c.). Zgodnie z art. 363 § 1 k.c. szkoda może być naprawiona właśnie przez restytucję naturalną, do której powodowie odwoływali się w pozwie. Zakres tej restytucji jest tożsamy z obowiązkami ujętymi w punkcie 2 wyroku. Pozwany, co już omówiono, jest legitymowany do naprawienia szkód wynikających z własnego deliktu także po wejściu w życie Prawa wodnego z 2017 r.

Nie jest uzasadniony także zarzut naruszenia art. 361 § 1 k.c.

I w tym przypadku pozwany cytuje opinię biegłych wybiórczo. Biegli rzeczywiście wskazali we wnioskach, że bardziej racjonalnym rozwiązaniem technicznym i tańszym byłby system odwodnienia w postaci studni, ale jednocześnie, na stronie 10 opinii wskazali, że wybór najodpowiedniejszego rozwiązania wymagałby szczególnej analizy techniczno-ekonomicznej, a system odwodnienia bazujący na pobudowaniu 3 studni wiąże się z ponoszeniem kosztów eksploatacji pomp w postaci ich zasilania. Choć biegli tego nie wskazali, to doświadczenie życiowe dowodzi, że urządzenia mechaniczne, zasilane coraz droższą energią elektryczną, wymagają też ponoszenia kosztów przeglądów, konserwacji i okresowo wymiany części. Koszty te obciążałyby powodów. Słusznie zatem powodowie wskazują, że takie rozwiązanie nie doprowadziłoby do restytucji naturalnej. Po stronie powodów nie dojdzie też do nieuzasadnionego wzbogacenia, a jedynie do przywrócenia dotychczasowej używalności budynku.

Co do zasądzonego roszczenia pieniężnego apelacja nie zawiera zarzutów. Sąd Apelacyjny nie dopatruje się wadliwości tego orzeczenia.

Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje za własne poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne. Rozważania prawne podlegały natomiast modyfikacji w wyżej wskazanym zakresie.

Mimo częściowej zmiany wyroku, Sąd Apelacyjny nie zmieniał orzeczenia o kosztach postępowania, uznając na podstawie art. 102 k.p.c., że skoro powodowie wygrali co do zasady, w przeważającej części co do roszczeń pieniężnych oraz w całości co do nałożonych na pozwanego obowiązków, to pozwany winien im zwrócić całość kosztów postępowania. Sąd miał też na uwadze charakter sprawy oraz postawę pozwanego, który lekceważył zarówno zastrzeżenia powodów zgłaszane przed realizacją inwestycji, nie reagował na ich zgłoszenia co do zalewania i podtopień, nie podjął żadnych działań po stwierdzeniu w czasie oględzin wody pod posadzką w budynku powodów, nie przystąpił do próby ugodowej i konsekwentnie odmawiał realizacji jakichkolwiek roszczeń mimo ewidentnego nieprzestrzegania obowiązków nałożonych w decyzjach administracyjnych.

Z tych samych względów pozwanego obciążono całością kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Małgorzata Gulczyńska

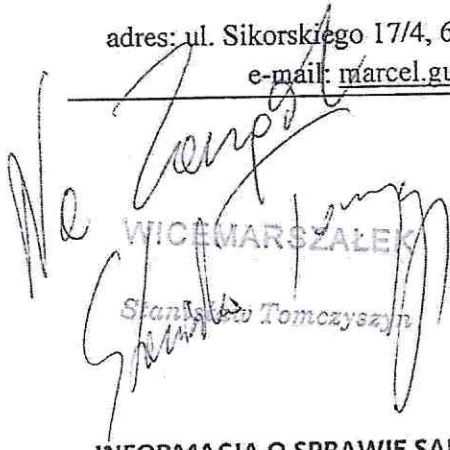
Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

starszy sekretarz sądowy
Katarzyna Kaczmarek

ZATWIERDZAM I KIERUJĘ
NA POSIEDZENIE ZARZĄDU

KANCELARIA RADCY PRAWNEGO
MARCEL GUDZOWSKI

adres: ul. Sikorskiego 17/4, 65-454 Zielona Góra, NIP: 929-175-18-26, tel. 510-069-782
e-mail: marcel.gudzowski@wp.pl, www.kancelariagudzowski.pl

WICEMARSZAŁEK
Stanisław Tomczyszyn

Zielona Góra, dnia 22 września 2022 r.

Zarząd Województwa Lubuskiego

INFORMACJA O SPRAWIE SĄDOWEJ Z POWÓDZTWA: JACEK I MARIUSZ [REDAKTOWANE] ca.
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

Kancelaria Radcy Prawnego Marcel Gudzowski prowadziła sprawę sądową z powództwa Jacka i Mariusza [REDAKTOWANE] przeciwko Województwu Lubuskiemu – Lubuskiemu Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze od kwietnia 2017 r. Wcześniej, tj. od początku wszczęcia postępowania sądowego w lutym 2016 r. ww. sprawa była prowadzona przez radcę prawnego Marcela Gudzowskiego w ramach współpracy z Kancelarią Prawną Baczańska & Szarata Sp. p. w Zielonej Górze.

1. Stan faktyczny sprawy

Powodowie: Jacek [REDAKTOWANE] i Mariusz [REDAKTOWANE] są właścicielami nieruchomości położonej w Czerwieńsku przy ul. Zielonogórskiej 47, stanowiącej działki gruntu nr 742/1, 742/3, 741/2, 741/3 nr KW ZG1E/00046566/5. Nieruchomość od 1 lutego 2000 r. do 28 lutego 2014 r. była wynajmowana spółce Jorge. Znajduje się na niej budynek magazynowy, w którym przechowywano materiały pirotechniczne, stanowiące własność spółki Jorge sp. z o.o. oraz Jorge Fireworks sp. z o.o. sp. k.

Decyzją z 12 września 2006 r. Burmistrz Miasta Czerwieńsk wyraził zgodę na realizację inwestycji „Zbiorniki małej retencji wodnej, Gm. Czerwieńsk zbiornik Strużyna i zbiornik Czerwieńsk” w bezpośrednim sąsiedztwie nieruchomości powodów. Realizatorem inwestycji był Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, który do roku 2018 realizował na obszarze Województwa Lubuskiego zadania zlecone marszałkowi województwa z zakresu administracji rządowej na mocy ówczesnej ustawy Prawo wodne samorządowi województwa lubuskiego. W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. nowej ustawy Prawo wodne oraz związaną z tym likwidacją wojewódzkich zarządów melioracji zobowiązania Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze przeszły na Województwo Lubuskie.

Zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach z 27 września 2009 r. należało wykonać w sąsiedztwie zbiorników, w tym w sąsiedztwie firmy Jorge, piezometry w celu monitorowania poziomu wody gruntowej oraz poziomu wody po spiętrzeniu. Decyzja nakładała też obowiązek kontroli zgodności realizowanej inwestycji z zatwierdzoną dokumentacją budowlaną oraz kontroli prowadzenia robót budowlanych z uwzględnieniem minimalizacji negatywnego wpływu budowy na otoczenie.

Stosownie do decyzji Starosty Zielonogórskiego z 9 lipca 2009 r. udzielono pozwolenia wodnoprawnego na budowę, pod warunkiem m.in. rozbiórki urządzeń piętrzących i umocnień – zapory ziemnej, budowli upustowej, muru oporowego, przepustu na rowie przydrożnym. Na mocy decyzji Starosty Zielonogórskiego nr 108/09 z 4 września 2009 r. zatwierdzono projekt budowlany inwestycji i udzielono pozwolenia na budowę, pod warunkiem m.in. rozbiórki istniejących obiektów budowlanych, nieprzewidzianych do dalszego użytkowania. Inwestycja „Zbiorniki małej retencji wodnej, Gm. Czerwieńsk zbiornik Strużyna i zbiornik Czerwieńsk” została zrealizowana.

W dniu 19 marca 2012 r. na skutek spiętrzenia wody w górnym zbiorniku retencyjnym, nastąpił przeciek wody do piwnicy budynku magazynowego, zalewając 80 m² posadzki piwnicy na około 5 cm. W dniu 9 sierpnia 2012 r. nastąpiło drugie zalanie nieruchomości powodów. W wyniku zalania budynku nastąpiło bezpośrednie podtopienie kartonów ze sztucznymi ogniami. W dniu 10 sierpnia 2012 r. spółka Jorge poinformowała Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych o podtopieniu nieruchomości, wskazując, że przyczyną zalania jest mała przepustowość przewodów mostowych, przez które przepływa woda ze zbiornika górnego.

W wyniku dwukrotnego zalania dolnej kondygnacji nieruchomości powodów nastąpiło zawilgocenie posadzki i ścian. Poziom wody w otworze wywierconym w piwnicy zalanego magazynu sięgał posadzki. Powodował jej wilgotność i stopniowe niszczenie fundamentów. Po zalaniu budynku, powodowie nie mogli korzystać z nieruchomości zgodnie z jej pierwotnym przeznaczeniem.

Trwałe podtopienie fundamentów budynku powodów zostało spowodowane przez podniesienie się poziomu wód gruntowych w podłożu pod budynkiem. Główną przyczyną piętrzenia wód gruntowych był wzrost poziomu dolnej wody zbiornika Strużyna o około 1 m na skutek wybudowania zbiornika Czerwieńsk, w którym normalny poziom piętrzenia jest utrzymywany na rzędnej 55,15 m n.p.m. Przy normalnych warunkach hydrologicznych poziom wody gruntowej pod budynkiem leży trwale powyżej poziomu posadowienia fundamentów obiektu, ale utrzymuje się poniżej poziomu posadzki w podpiwniczonej części budynku. W nadzwyczajnych sytuacjach hydrologicznych poziom wody w obu zbiornikach ulega krótkotrwałym wzrostom, w związku z czym mogło dochodzić do krótkookresowych zalań piwnicy budynku.

Obecnie, po podniesieniu się zwierciadła wody gruntowej powyżej poziomu posadowienia budynku, jego fundamenty znajdują się trwale w wodzie, co powoduje podciąg kapilarny wody w ścianach piwnicznych i ich stałe zawilgocenie, a w konsekwencji niszczenie zaprawy murarskiej oraz zewnętrznych i wewnętrznych tynków ścian budynku. Zawilgocone i zagrzybione ściany piwnic budynku z łuszczącym się i miejscami całkowicie odpadającym tynkiem uniemożliwiają wykorzystywania piwnic do prowadzenia działalności gospodarczej. Stan techniczny fundamentów obiektu nie zagraża stateczności konstrukcji.

2. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 29 stycznia 2020 r., sygn. akt: I C 85/16, uznał roszczenia powodów o przywrócenie stanu pierwotnego nieruchomości oraz o zapłatę odszkodowania za zasadne.

W sprawie przesłuchano kilkunastu świadków (w tym pracowników Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze) oraz przeprowadzono dowody z opinii biegłych sądowych z dziedziny melioracji wodnej i budownictwa wodnego. Zgodnie z wydanymi opiniami na podstawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z 27 kwietnia 2009 r. należało w ramach przedsięwzięcia wykonać w sąsiedztwie zbiorników, w tym w sąsiedztwie firmy Jorge, piezometry w celu monitorowania poziomu wody gruntowej oraz poziomu wody po spiętrzeniu. Piezometrów nie założono, w związku z tym nie monitorowano jak kształtuje się poziom wód przy granicy z nieruchomością powodów. Jak wynika z opinii biegłych z dziedziny budownictwa wodnego (str. 6) budynek magazynowy powodów (budynek nr 3) znajduje się zaledwie kilkanaście metrów od robót ziemnych prowadzonych w czaszy zbiornika Strużyna. Podłoże tego budynku znajduje się w zasięgu bezpośredniego oddziaływania zbiorników na warunki hydrodynamiczne pola filtracji w tym rejonie. Biegli z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu jednoznacznie wskazali na stronie 9 opinii, że niewykonanie piezometrów, o których mowa w „Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia” wydanej przez Burmistrza Czerwieńska 27 kwietnia 2009 r. (karta 183-186 akt), które miały służyć monitorowaniu poziomu wody gruntowej przed i po spiętrzeniu wody w zbiorniku, stanowi brak należytej staranności inwestora przy realizacji inwestycji. Budowa zbiorników retencyjnych ze swej natury często wpływa niekorzystnie na zmiany stosunków wodno-gruntowych na terenach do nich przyległych. Sąd podzielił stanowisko biegłych, że brak wymaganych piezometrów w obrębie przedmiotowych obiektów potwierdza, że na etapie przebudowy zbiorników, w czasie odbiorów oraz dalszej eksploatacji, strona pozwana nigdy nie interesowała się stanem wód gruntowych. Nie monitorowała go, choć nałożono na nią taki obowiązek. Biegli kategorycznie powiązali także brak piezometrów i monitoringu stanu wód z podtapianiem fundamentów budynku nr 3. Przy właściwym monitorowaniu pozwany zauważyłby bowiem negatywny wpływ inwestycji na nieruchomości pozwanych już na etapie jej realizacji.

Dalej biegli wskazali, iż warunkiem przeciwdziałania dalszej degradacji ścian piwnicznych oraz elewacji zewnętrznej jest obniżenie poziomu wody gruntowej poniżej poziomu posadowienia obiektu (do rzędnej poniżej 55,50 m n.p.m.). Obniżenie poziomu wody gruntowej jest możliwe poprzez wybudowanie drenażu poziomego pomiędzy zbiornikiem Strużyna, a budynkiem lub przez wykonanie systemu odwodnienia pionowego w postaci kilku studni zlokalizowanych pomiędzy zbiornikiem a budynkiem, z których odpompowywana byłaby woda przy pomocy pomp głębinowych. Skuteczność obu rozwiązań odwodnienia jest porównywalna. W obu przypadkach wymagane byłoby wykonanie odpowiednich projektów technicznych, z odpowiednimi obliczeniami hydraulicznymi, wraz z przeprowadzeniem analizy techniczno-ekonomicznej. Jednakże dla właścicieli nieruchomości korzystniejsze jest wykonanie drenażu, który nie wymaga ponoszenia stałych kosztów energii elektrycznej niezbędnej do pracy pomp i okresowej konserwacji systemu odwadniającego. Szacowany koszt przygotowania dokumentacji projektowej wraz z uzgodnieniami i decyzjami to 32.217 zł. Wartość prac budowlanych związanych z wykonaniem drenażu poziomego opaskowego wyliczona jako średnia wartość rynkowa wynosi 186.078,35 zł. Łączny koszt inwestycji to kwota 218.295,35 zł (z VAT). Natomiast łączny koszt prac związanych z wykonaniem izolacji przeciwwodnych wynosi 160.862,99 zł.

W celu przywrócenia pomieszczenia piwnicy do właściwego stanu technicznego konieczne jest w ocenie sądu skucie i wykonanie nowych tynków na całej powierzchni ścian i sufitu. Z uwagi na znaczne zawilgocenie ścian, jedynym możliwym rozwiązaniem jest zastosowanie na ścianach tynków renowacyjnych, które umożliwią osuszanie ścian i zmagazynują sól migrującą ze ściany. Zastosowanie jakichkolwiek innych tynków spowoduje ich pęcznienie odpadanie wskutek migracji soli. Na sufitach można wykonać zwykły tynk cementowo-wapienny. Koszt wykonania nowych tynków w piwnicy wynosi 121.192,36 zł.

Ponadto na podstawie wydanych opinii sąd uznał, iż w wyniku podtopienia właściciele nieruchomości ponoszą szkodę polegającą na niemożności czerpania korzyści z wynajmowania obiektu, ponadto prawdopodobnie będą musieli ponieść koszty wykonania systemu odwadniającego, chroniącego budynek przed podtopieniem oraz koszty remontu samego budynku.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne w przeważającej części. Jako podstawę materialnoprawną sporu wskazał przepisy art. 144 k.c. w zw. z art. 222 k.c., art. 416 k.c. w zw. z art. 430 k.c., w zw. z art. 75 ust. 1 i 11 ust. 1 pkt. 4 prawa wodnego i w zw. z art. 189 k.p.c.

3. Postępowanie przed sądem drugiej instancji

Od powyższego wyroku apelację wniosło pozwane Województwo Lubuskie, zarzucając:

naruszenie przepisów prawa materialnego:

– art. 186 § ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne z 18 lipca 2001 r. (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121) poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że źródłem szkody powodów jest czyn niedozwolony i powodowie mogli dochodzić odszkodowania na drodze sądowej z pominięciem procedury administracyjnej, w sytuacji gdy szkoda powodów wynika z przepisów ustawy Prawo wodne, tj. jest następstwem pozwolenia prawnego, co powoduje, że przed wytoczeniem powództwa powodowie powinni zwrócić się do organu, który wydał decyzję o pozwoleniu wodnoprawnym o ustalenie wysokości odszkodowania;

– art. 199 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 1 pkt 2) w związku z art. 188 ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne poprzez obciążenie pozwanego obowiązkiem wykonania prac budowlanych wymienionych w pkt 2 ppkt a) petitum wyroku, tj. urządzeń drenarskich, w sytuacji gdy na mocy ww. przepisów wykonanie tych urządzeń jako urządzeń melioracyjnych należy do obowiązków prawnych pozwanych jako odnoszących korzyści z tych urządzeń i jako właścicieli gruntów, a ponadto nie mieści się to w granicach przywrócenia stanu zgodnego z prawem;

– art. 222 § 2 k.c. w zw. z art. 529 ust. 1 ustawy Prawo wodne poprzez zobowiązanie pozwanego do zaniechania naruszenia własności nieruchomości stanowiącej własność powodów, opisanej w pkt i petitum wyroku, w sytuacji, gdy z mocy prawa od 1 stycznia 2018 r. zarządcą zbiornika Strużyna i Czerwieńsk stało się Gospodarstwo Wodne Wody Polskie i pozwany nie może zaniechać naruszania, ani naruszać własności powodów;

– art. 222 § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie, w sytuacji gdy roszczenie negatoryjne nie obejmuje swoją ochroną usunięcia skutków wyrządzonej szkody; naprawienie szkody czy wyrównanie zubożenia właściciela może zostać dokonane w drodze realizacji roszczeń odszkodowawczych lub z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia;

– art. 361 § 1 k.c. poprzez naruszenie wynikającej z tego przepisu zasady minimalizacji szkody poprzez nałożenie na pozwanego obowiązku wykonania prac budowlanych polegających na wykonaniu дренаżu opaskowego o wartości 186.078,35 zł, zamiast wykonania systemu odwodnienia pionowego.

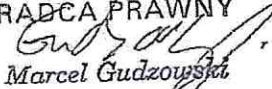
naruszenie przepisu prawa procesowego: art. 199 § 1 pkt 1) k.p.c. poprzez nieodrżucenie pozwu, w sytuacji gdy droga sądowa była niedopuszczalna z uwagi na niewyczerpanie przez powodów drogi administracyjnej z art. 186 § ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne.

Na mocy wyroku z dnia 7 lipca 2022 r., sygn. akt: I ACa 375/20, Sąd Apelacyjny w Poznaniu tylko częściowo przyznał rację pozwanemu Województwu Lubuskiemu i oddalił powództwo w zakresie żądania zaniechania naruszenia własności nieruchomości stanowiącej własność powodów. W pozostałym zakresie sąd utrzymał na pozwanego obowiązki wykonania robót budowlanych oraz obowiązek zapłaty odszkodowania i kosztów procesu.

4. Podsumowanie

Podsumowując należy stwierdzić, iż:

- obecnie w związku z prawomocnością ww. wyroków i brakiem możliwości złożenia dalszych środków odwoławczych należy wykonać prace budowlane wskazane w wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze,
- zgodnie z wydanymi wyrokami oraz opiniami biegłych sądowych odpowiedzialność za szkodę po stronie powodów ponosi Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze działający w imieniu Województwa Lubuskiego, który popełnił delikt wyrażający się w niewłaściwym zarządzaniu instalacją wodną oraz niewykonaniu obowiązków nałożonych w drodze pozwolenia wodnoprawnego i decyzji środowiskowych, a konkretnie braku monitoringu poziomu wody gruntowej oraz poziomu wody po spiętrzeniu w sąsiedztwie zbiorników, braku rozbiórki wszystkich urządzeń wodnych, zwłaszcza muru oporowego, faktycznemu powierzeniu zarządzania instalacją grupie wędkarzy i w niedokonywaniu bieżących przeglądów technicznych,
- w okresie realizacji zbiorników retencyjnych „Czerwieńsk” i „Stróżyna” Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze realizował zadania marszałka zlecone przez Prawo wodne w zakresie utrzymania melioracji wodnych. W uchwale z 27 lutego 2020 r. w sprawie III CZP 57/19 (OSNC 2020/11/91) Sąd Najwyższy stwierdził, że województwo ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za niezgodne z prawem działania lub zaniechania marszałka województwa realizowane przy wykonywaniu władzy publicznej w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 75 ust. Prawa wodnego z 2001 r.,
- brak wykonania ww. wyroków narazi Województwo Lubuskie na skierowanie przez powodów sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego.

RADCA PRAWNY

Marcel Gudzowski

Wydatki budżetu Województwa Lubuskiego na 2023 rok

w złotych

Dział Rozdział Paragraf	Nazwa	Plan na 2023 rok
1	2	3
RAZEM		1 121 321 709,00
Dział 010	Rolnictwo i łowiectwo	13 280 461,00
Roz.01004	Biura geodezji i terenów rolnych	2 307 639,00
§ 3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	9 500,00
§ 4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 513 360,00
§ 4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	109 382,00
§ 4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	272 115,00
§ 4120	Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy	39 378,00
§ 4210	Zakup materiałów i wyposażenia	37 080,00
§ 4220	Zakup środków żywności	700,00
§ 4260	Zakup energii	41 981,00
§ 4270	Zakup usług remontowych	4 040,00
§ 4280	Zakup usług zdrowotnych	1 750,00
§ 4300	Zakup usług pozostałych	46 590,00
§ 4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	5 600,00
§ 4400	Oplaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe	32 500,00
§ 4410	Podróże służbowe krajowe	25 500,00
§ 4430	Różne opłaty i składki	33 000,00
§ 4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	29 873,00
§ 4480	Podatek od nieruchomości	1 340,00
§ 4520	Oplaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	5 100,00
§ 4530	Podatek od towarów i usług (VAT).	1 700,00
§ 4580	Pozostałe odsetki	50,00
§ 4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	100,00
§ 4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	5 000,00
§ 4710	Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający	2 000,00
§ 6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	90 000,00
Roz.01005	Prace geodezyjno-urzędniowe na potrzeby rolnictwa	182 000,00
§ 4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	130 359,00
§ 4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	10 126,00
§ 4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	23 784,00
§ 4120	Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy	3 441,00
§ 4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1 565,00
§ 4260	Zakup energii	6 340,00
§ 4270	Zakup usług remontowych	100,00
§ 4300	Zakup usług pozostałych	2 000,00
§ 4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	400,00
§ 4430	Różne opłaty i składki	300,00
§ 4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	2 695,00

Dział Rozdział Paragraf	Nazwa	Plan na 2023 rok
1	2	3
§ 2320	Dotacja celowa przekazana dla powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	50 000,00
§ 2630	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych	40 000,00
§ 6230	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	50 000,00
§ 6610	Dotacja celowa przekazana gminie na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	1 050 000,00
§ 6620	Dotacja celowa przekazana dla powiatu na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	200 000,00
Roz.01095	Pozostała działalność	3 364 822,00
§ 2360	Dotacja celowa z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	2 100 000,00
§ 4190	Nagrody konkursowe	4 750,00
§ 4210	Zakup materiałów i wyposażenia	5 132,00
§ 4300	Zakup usług pozostałych	66 300,00
§ 4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	2 500,00
§ 6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	866 140,00
§ 6190	Dotacja celowa z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art.221 ustawy, na dofinansowanie inwestycji w ramach zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	320 000,00
Dział 050	Rybołówstwo i rybactwo	640 000,00
Roz.05011	Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013, Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014–2020 oraz Program Fundusze Europejskie dla Rybactwa	640 000,00
§ 4018	Wynagrodzenia osobowe pracowników	339 336,00
§ 4019	Wynagrodzenia osobowe pracowników	113 112,00
§ 4048	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	23 012,00
§ 4049	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	7 670,00
§ 4118	Składki na ubezpieczenia społeczne	62 804,00
§ 4119	Składki na ubezpieczenia społeczne	20 934,00
§ 4128	Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy	8 952,00
§ 4129	Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy	2 983,00
§ 4178	Wynagrodzenia bezosobowe	3 000,00
§ 4179	Wynagrodzenia bezosobowe	1 000,00
§ 4218	Zakup materiałów i wyposażenia	12 375,00
§ 4219	Zakup materiałów i wyposażenia	4 125,00
§ 4228	Zakup środków żywności	1 200,00
§ 4229	Zakup środków żywności	400,00
§ 4278	Zakup usług remontowych	750,00
§ 4279	Zakup usług remontowych	250,00
§ 4308	Zakup usług pozostałych	14 345,00
§ 4309	Zakup usług pozostałych	4 784,00
§ 4418	Podróże służbowe krajowe	3 750,00
§ 4419	Podróże służbowe krajowe	1 250,00
§ 4438	Różne opłaty i składki	1 125,00
§ 4439	Różne opłaty i składki	375,00
§ 4708	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	7 500,00
§ 4709	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	2 500,00
§ 4718	Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający	1 851,00
§ 4719	Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający	617,00
Dział 150	Przetwórstwo przemysłowe	57 642 561,00

Wyciek przedsięwzięć do WPF

Dokumenty podpisywany elektronicznie

Załącznik Nr 3 do uchwały nr XLIV/702/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 29 kwietnia 2022 roku

Wyciek przedsięwzięć wieloletnich

Imony w zł

Lp.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2023	Limit 2024	Limit 2025	Limit 2026	Limit 2027
			Od	Do						
1	Wykalkulacja przedsięwzięcia-ogółem (1.1+1.2+1.3)				2 402 759 899,00	569 174 282,00	298 208 722,00	238 419 893,00	207 205 708,00	117 539 990,00
1.a	- wydatki bieżące				1 538 229 784,00	124 016 410,00	161 674 107,00	174 403 349,00	167 088 612,00	112 997 577,00
1.b	- wydatki majątkowe				868 530 134,00	305 157 872,00	126 535 615,00	59 000 544,00	40 120 094,00	4 542 413,00
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz.1240 z późn.zm.), z tego:				508 249 887,00	262 880 324,00	3 273,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1	- wydatki bieżące				61 072 000,00	19 516 620,00	3 273,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1.1	"Cytologia, mammografia do lubuskiej kobiet trafia" - wsparcie profilaktyki nowotworów szyjki macicy i piersi - Zwiększenie zgłaszalności na badania profilaktyczne taka pierwsi i szyjki macicy wśród 2800 Lubuszanek w wieku aktywności zawodowej. Zwiększenie poziomu wykrywalności tych nowotworów poprzez kompleksowe działania wspierające, informacyjne i edukacyjne	Urząd Marszałkowski	2021	2023	1 922 783,00	329 054,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1.2	Kolonoskopia dla osób pracujących, uczących się lub niespełniających w powiatach województwa lubuskiego: krośnieńskim, nowosolskim, zielonogórskim, żagańskim, żarskim - Zmniejszenie umieralności na obszarach "białych pól" na złośliwy nowotwór jelita grubego przez zwiększenie zgłaszalności na badanie i zwiększenie wykrywalności raka; - odniesienie świadczeń Lubuszan nie: temat potrzeby wykonywania badań i zdrowego stylu życia	Urząd Marszałkowski	2020	2023	3 531 320,00	709 444,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1.3	Kompleksowe obsługa: prawna Departamentu Zarządzania RPO, Programów Regionalnych - Zapewnienie obsługi prawnej na potrzeby Departamentów Zarządzania RPO, Programów Regionalnych. Do prawidłowej realizacji RPO - Lubuskie 2020 niezbędne jest wsparcie w postaci porad, konsultacji i opinii prawnych, świadczonych usługach prawnych gwarantując, zgodnie z prawem realizowanie Programu	Urząd Marszałkowski	2022	2023	400 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1.4	Kooperacja - efektywna i skuteczna - Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączania społecznego	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze	2018	2023	3 998 304,00	574 413,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1.5	Lubuscy Zawodowcy - Program Stypendialny - Płofaz - Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i piskobwek oświatowych kształcenia zawodowego poprzez przyznanie stypendiów w roku szkolnym 2022/2023 dla 180 szczególnie uzdolnionych uczniów (w-w-108; k-72) lubuskiej szkół o profilu zawodowym z tematu woj. lubuskiego	Urząd Marszałkowski	2022	2023	2 504 082,00	1 291 044,00	0,00	0,00	0,00	0,00

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2023	Limit 2024	Limit 2025	Limit 2026	Limit 2027
			Og	Do						
1.3.2.23	Przebudowa wewnętrznej sieci komunikacyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Szpitalu Uniwersyteckim im. K. Marcinkowskiego w Zielonej Górze sp. z o.o. - Uprządkowanie układu komunikacyjnego w Szpitalu Uniwersyteckim im. K. Marcinkowskiego w Zielonej Górze sp. z o.o.	Urząd Marszałkowski	2022	2024	47 209 810,00	15 321 910,00	30 000 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.24	Przywrócenie zgodnego z prawem stanu nieruchomości budynku; położonej w Czerwieńsku przy ul. Zielonogórskiej 47 - Realizacja postarowań wyroków sądowych - Sąd Okręgowy w Zielonej Górze I Wydział Cywilny z dnia 29 stycznia 2020 roku (Sygn. Akt IC 651/0), - Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Rzetelnej z dnia 7 lipca 2022 r. (Sygn. akt I ACa 375/20).	Urząd Marszałkowski	2022	2023	944 890,00	666 340,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.25	Rewizja i remonty nr 275 na odcinku Blenów - Lubsko wraz z budową przystanków w m. Budziszewo, Jasień i Bleszów - Odkwernenie infrastruktury kolejowej w celu przywrócenia dostępu do połączeń kolejowych miejscowości o populacji powyżej 10,000 mieszkańców	Urząd Marszałkowski	2022	2028	9 795 243,00	171 695,00	308 183,00	73 544,00	157 394,00	4 542 443,00
1.3.2.26	Rewalizacja zabrytkowego parku przy pałacu w Zaborze w którym mieści się SP ZOZ Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży - Zatrzymanie procesu naturalizacji parku zaimi nastąpi całkowita destrukcja historycznej kompozycji i przebudowa cenego siarozwiewa w las leśny	Urząd Marszałkowski	2022	2024	2 900 000,00	900 000,00	2 000 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.27	Rozbicie istniejącego i budowa nowego mostu nad rzeką Kotłać w ciągu drogi wojewódzkiej nr 157 Zwieryn - Górzczanowo w m. Goschniec - Poprawa infrastruktury drogowej	Zarząd Drog Wojewódzkich	2019	2023	467 822,00	349 937,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.28	Rozbicie istniejącego i budowa nowego mostu w ciągu drogi wojewódzkiej nr 158 w km 1+1777 w m. Saniok - Poprawa infrastruktury drogowej	Zarząd Drog Wojewódzkich	2022	2024	700 000,00	175 000,00	525 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.29	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 287 na odcinku od km 46+510 do km 47+200 w m. Gredak - Poprawa infrastruktury drogowej	Zarząd Drog Wojewódzkich	2022	2023	6 430 105,00	4 230 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.30	Rozwój działalności Centrum Zdrowia Psychicznego w Samodzielnym Publicznym Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyzrzeczu - Poprawa jakości świadczeń na terenie podmiotu leczniczego w zakresie świadczeń całonocnych, zapewnienie pomocy pacjentom wymagającym leczenia w warunkach szpitalnych	Urząd Marszałkowski	2023	2024	2 672 665,00	2 338 333,00	336 333,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.31	Ustalenie nadzoru inwestycyjnego w związku z realizacją inwestycji pn. "Przebudowa wew. układu komunikacyjnego, modernizacja spalarni w Szpitalu w Gorzowie Wilko, modernizacja wieży ciśnieniowej i sieci wod.-kan. w Szpitalu w Obrzycach" - Zapełnienie nadzoru nad pracami realizującymi zadania inwestycyjnego pn. "Przebudowa wew. układu komunikacyjnego, modernizacja spalarni w Szpitalu w Gorzowie Wilko, modernizacja wieży ciśnieniowej i sieci wod.-kan. w Szpitalu w Obrzycach"	Urząd Marszałkowski	2022	2023	775 184,00	775 184,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.32	Ustanowienie nadzoru inwestycyjnego w związku z realizacją inwestycji pn. "Przebudowa wewnętrznej sieci komunikacyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Szpitalu Uniwersyteckim im. K. Marcinkowskiego w Zielonej Górze sp. z o.o." - Zapewnienie nadzoru nad prawidłową realizacją zadania inwestycyjnego pn. "Przebudowa wewnętrznej sieci komunikacyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Szpitalu Uniwersyteckim im. K. Marcinkowskiego w Zielonej Górze sp. z o.o." poprzez ustanowienie nadzoru inwestycyjnego nad inwestycją	Urząd Marszałkowski	2022	2024	775 784,00	246 000,00	366 294,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.33	Ustanowienie nadzoru inwestycyjnego w związku z realizacją inwestycji pn. "Przebudowa wewnętrznej sieci komunikacyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Szpitalu Uniwersyteckim im. K. Marcinkowskiego w Zielonej Górze sp. z o.o." poprzez ustanowienie nadzoru inwestycyjnego nad inwestycją	Urząd Marszałkowski	2022	2024	775 784,00	246 000,00	366 294,00	0,00	0,00	0,00

Opis postępowania - przywracania stanu nieruchomości

w związku z interpelacją/zapytaniem złożonym w dniu: 14-02-2023 r.

przez Panią Małgorzatę Gośniowską-Kolę Radną Województwa Lubuskiego
w sprawie: zabezpieczenia finansowego w budżecie WL na 2023 dot. przegranego
procesu sądowego dot. nieruchomości w Czerwieńsku na kwotę ponad 800 tys. zł

W celu sprawnego wykonania przez Województwo Lubuskie, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intellectualnej z dnia 7 lipca 2022 r. sygn. akt I ACa 375/20 o przywrócenie stanu zgodnego z prawem na skutek apelacji pozwanego Województwa Lubuskiego od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 29 stycznia 2020 r. sygn. akt IC 58/16, realizację postanowień sądu podzielono na następujące etapy realizacji zadania pn.: „Wykonanie odwodnienia liniowego, hydroizolacji i remont pomieszczeń przyziemia budynku przy ul. Zielonogórskiej 47 w Czerwieńsku”:

Etap I – Wyłonienie Inżyniera Kontraktu

(w dniu 05.01.2023 r. została zawarta umowa z Wykonawcą pełniącym funkcję Inżyniera Kontraktu)

Etap II – Wyłonienie Wykonawcy dokumentacji projektowej

(w chwili obecnej trwa procedura wyłonienia Wykonawcy usługi polegającej na opracowaniu kompletnej dokumentacji projektowej)

Przewidywany termin odbioru dokumentacji projektowej i zakończenia etapu: II/III kwartał 2023 r.

Etap II – Wyłonienie wykonawcy robót budowlanych

Przewidywany termin wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia: II/III kwartał 2023 r.

Przewidywany termin odbioru robót budowlanych i zakończenia etapu: IV kwartał 2023 r.

Wyłączenie jawności w treści w zakresie danych osobowych na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm.).

Wyłączenia jawności dokonał Jarosław Jaszczuk.